

Koncepce podpory mladých lidí v České republice 2025–2030

Předmluva

Milé čtenářstvo,

do rukou se vám dostává dokument, který má potenciál zlepšit životy mladých lidí v Česku.

Mladí lidé jsou často vnímáni jako budoucnost, ale jejich role ve společnosti je důležitá už dnes. Studují, pracují, angažují se v různých oblastech a často přinášejí nové pohledy na svět. Na rozdíl od jiných věkových skupin ale nemají tolik prostředků, pozornosti nebo schopnosti věci sami přímo ovlivnit. Přitom každé současné rozhodnutí dopadá i na mladé lidi a spoluvytváří svět, který zdědí po předchozích generacích.

Proto považujeme za nesmírně důležité, aby se i mladí lidé podíleli na rozhodování o věcech veřejných. Přestože jim schází historická zkušenost, nebo naopak, jelikož jí nejsou zatíženi, mají schopnost vidět problémy v jiné perspektivě a nacházet pro ně neotřelá řešení. Zapojení mladých lidí je proto výhodou jak pro ně samotné, tak pro společnost jako celek. Z nečinných objektů závislých na rozhodování jiných se mohou stát aktivními a respektovanými partnery.

Koncepce pro podporu mladých lidí v České republice je dokument, který může přispět k tomu, aby mladí lidé měli rovné příležitosti pro svůj růst a šanci rozvíjet společnost. Vznikl jako výsledek spolupráce napříč generacemi, mezi odborníky, institucemi, lidmi z terénu a zejména samotnými mladými lidmi.

Jako členky a členové Panelu mládeže jsme do Koncepce pro podporu mladých lidí v ČR propsali zkušenosti mladých lidí z různých skupin a prostředí, s různými příležitostmi a odlišným pohledem na svět. Průběh její tvorby je příkladem fungování dialogu mezi generacemi a přirozeného zapojení mladých lidí do rozhodovacích procesů.

Přes veškeré úsilí vložené do přípravy dokumentu však nebude stačit jen součinnost aktérů a gestorů zmíněných na následujících stránkách. Potřebujeme, aby i rodiny, školy, obce a další veřejné i soukromé instituce vytvářely příležitosti pro zapojení mladých lidí.

Pokud máte ze své pozice možnost ovlivnit životy mladých lidí, nebojte se nám naslouchat a vidět v nás partnery. A pokud se vám, mladým lidem, takové příležitosti naskytnou, nebojte se je využít.

Doufáme, že vás dokument inspiruje!

Panel mládeže MŠMT

VIZE

„Mladí lidé mají podporu a rovné příležitosti pro rozvoj svého potenciálu a pro úspěšný přechod do dospělosti, jsou respektovanou skupinou ve společnosti a mají zájem a příležitosti k participaci na věcech veřejných.“

Manažerské shrnutí

Průřezové a komplexní téma **podpory mladých lidí** je pokryto různými strategickými dokumenty, programy či iniciativami napříč jednotlivými resorty. Významnou roli zde hraje také veřejná správa na regionální a místní úrovni. Takto široce pojaté meziresortní téma podpory mladých lidí nelze chápat jako okrajové a v porovnání s ostatními veřejnými politikami neprioritní. Ve své komplexnosti podpora mládeže zásadně přispívá k vytváření prostředí, ve kterém mladí lidé v České republice žijí a které by mělo naplňovat následující vizi:

„Mladí lidé mají podporu a rovné příležitosti pro rozvoj svého potenciálu a pro úspěšný přechod do dospělosti, jsou respektovanou skupinou ve společnosti a mají zájem a příležitosti k participaci na věcech veřejných.“

Co mladí lidé řeší, potřebují a jak by měla jejich podpora vypadat, shrnují tyto klíčové body:

1) Rozvoj plného potenciálu

Mladí lidé disponují vnitřním potenciálem a nadáním, jež mohou být přínosné jak pro ně samotné, tak i pro celou společnost. Je proto nutné zajistit, aby mladí lidé ze všech prostředí a za všech okolností měli možnost plně rozvinout svůj potenciál prostřednictvím zacílené podpory na rozvoj nadání a klíčových kompetencí (znalostí, dovedností a postojů) vycházejících z jejich různorodosti a potřeb.

2) Přechod do dospělosti

Přechod mladých lidí z dospívání do dospělosti se vyznačuje specifickými znaky, jakými jsou nejistota, nestabilita, hledání identity a autonomie. Z hlediska podpory mladých lidí při jejich přechodu do dospělosti je třeba zaměřit se zejména na jejich vstup na trh práce a usilovat o zlepšení postavení mladých lidí na trhu práce, zejména mladých lidí, kteří se nacházejí ve zranitelných situacích a/nebo tvoří skupinu mladých lidí s omezenými příležitostmi.

3) Sociální začleňování a wellbeing

Sociální začleňování a wellbeing mladých lidí jsou neoddělitelně spjatá propojením fyzického, duševního a emocionálního zdraví se sociálními vztahy, osobním, pracovním a občanským naplněním včetně získávání subjektivní zkušenosti se životní spokojeností a pozitivním pohledem na budoucnost. Tyto dvě oblasti v životě mladých lidí je třeba podporovat nad rámec ekonomických cílů, a to zejména u mladých lidí, kteří se nacházejí ve zranitelných situacích a/nebo čelí omezeným příležitostem. Současně je potřeba posilovat odolnost, podnikavost a schopnost přijmout zodpovědnost za svůj život.

4) Důvěra mladých lidí ve veřejné instituce a partnerství mladých lidí s veřejnou správou

Důvěra ve vládu a veřejné instituce odráží důvěru ve stát jako takový. Její míra je pro zvládnutí společenských krizí rozhodující, proto má význam ji sledovat a posilovat. Dle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále OECD) lze dlouhodobě pozorovat globální trend klesající důvěry občanů ve veřejné instituce, politiky a média, a to i v zemích s dlouhou tradicí demokratického vládnutí. České republiky se tento trend také významně dotýká. Proto je třeba zaměřit se na vytváření právního, institucionálního a administrativního prostředí pro posílení důvěry mladých lidí ve vládu a veřejné instituce a participace mladých lidí na ovlivňování věcí veřejných.

5) Procesy veřejné správy pro efektivní podporu mladých lidí

Efektivita poskytování zázemí, pomoci a podpory mladým lidem, zejména těm, kteří se ocitli v nepříznivé životní nebo sociální situaci anebo jsou jí ohroženi, závisí nejenom na zvyšování dostupnosti a kvality služeb, ale také na úzkém propojení s mezigenerační solidaritou, která přispívá k odolnosti společnosti jako celku. Podporu mladých lidí v této oblasti je třeba směřovat na posilování administrativní a technické kapacity pro poskytování služeb zacílených na mladé lidi a zároveň na podporu mezigenerační solidarity prostřednictvím koordinované spolupráce na všech úrovních veřejné správy.

Předkládaná Koncepce pro oblast mládeže 2025–2030 (dále Koncepce) vychází z výše uvedeného základního konceptu a rámuje celé téma politiky podpory mladých lidí. Cílovou skupinou Koncepce jsou mladí lidé ve věku 15–30 let. Respektuje přitom již existující strategické dokumenty a aktivity ostatních resortů a doplňuje jejich zaměření o implementaci navržených opatření, která pomohou nastavit takové procesy, aby podpora mladých lidí v České republice fungovala efektivně a koordinovaně (Strategický cíl 1 a 2).

V neposlední řadě Koncepce definuje úkoly pro samotné Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále MŠMT) v oblasti podpory mladých lidí, které nejsou pokryty žádným jiným existujícím dokumentem (Strategický cíl 3).

Strategické cíle Koncepce jsou rozpracovány do specifických cílů a opatření. V průběhu platnosti Koncepce budou vytvářeny Akční plány, které budou specifikovat konkrétní aktivity pro jejich dosažení, a to na období 2025–26, 2027–28, 2029–30.

Koncepce vychází z Doporučení OECD pro zlepšení příležitostí pro mladé lidi¹ a vychází z principů moderních politik mládeže Evropské unie (dále EU), Rady Evropy (dále RE) a Organizace spojených národů (dále OSN). Vznikala participativním způsobem ve spolupráci s Panelem mládeže MŠMT a s širokým spektrem stakeholderů. Získané podněty byly cenným vstupem pro tvorbu celého dokumentu, a kromě toho přinesly cennou zpětnou vazbu k aktuálně realizované politice podpory mladých lidí. Upozorňují také na přetrvávající výzvy, které je třeba řešit. Výstupy z participativního zapojení Panelu mládeže MŠMT a stakeholderů tvoří samostatnou Přílohu č. 1 Koncepce a mohou sloužit k dalšímu využití všem aktérům politiky podpory mladých lidí v České republice.

Obsah

Předmluva.....	2
Manažerské shrnutí	4
1. Pojetí Koncepce podpory mladých lidí 2025-2030	8
1.1. Struktura Koncepce.....	8
1.2. Nástroje a implementace Koncepce	9
1.3. Jakým způsobem byla Koncepce tvořena	10
1.4. Cílová skupina Koncepce – mladí lidé	12
1.5. Principy tvorby politiky pro mladé lidi	12
1.6. Nadřazené strategické dokumenty jako východiska	13
2. Rámec politiky podpory mladých lidí	15
2.1. Budoucí výzvy.....	15
2.2. Co je politika podpory mladých lidí/mládeže.....	16
2.2.1. Rozvoj plného potenciálu	17
2.2.2. Přechod do dospělosti	18
2.2.3. Sociální začlenění a wellbeing	20
2.2.5. Procesy veřejné správy pro efektivní podporu mladých lidí	23
Logický rámec cílů Koncepce	24
STRATEGICKÝ CÍL 1 SYSTÉMOVĚ ZOHLEDŇOVAT MLADÉ LIDI PŘI TVORBĚ POLITIK	25
SPECIFICKÝ CÍL 1.1. Zajistit institucionální udržitelnost pro rozvoj a inovace v podpoře mladých lidí	27
Opatření 1.1.1. Prostřednictvím odboru pro mládež MŠMT posilovat komplexní rozvoj podpory mladých lidí v České republice.....	27
SPECIFICKÝ CÍL 1.2. Sledovat měnící se potřeby mladých lidí pro nastavení adekvátní podpory.....	28
Opatření 1.2.1. Zmapovat aktuálně sbíraná data, identifikovat a propojit relevantní aktéry	28
Opatření 1.2.2. Nastavit klíčové indikátory a realizovat pravidelný sběr dat o mladých lidech ...	28
SPECIFICKÝ CÍL 1.3. Sledovat trendy a inovativní přístupy v politice mládeže v zahraničním kontextu k možnému využití na národní úrovni	29
Opatření 1.3.1. Zajistit účast českých zástupců v příslušných mezinárodních pracovních orgánech a přenášení výstupů z těchto orgánů na národní úroveň	29
SPECIFICKÝ CÍL 1.4. Promítat potřeby mladých lidí do jednotlivých veřejných politik	30
Opatření 1.4.1. Nastavit mechanismus systémového promítání perspektivy mladých lidí do veřejných politik	30
Opatření 1.4.2. Rozšířit participativní platformy a příležitosti pro zapojování mladých lidí do tvorby veřejných politik	30
Opatření 1.4.3. Monitorovat inovace v oblasti participace mladých lidí a podporovat jejich zavádění v ČR.....	31

SPECIFICKÝ CÍL 1.5. Zpřehlednit podporu mladých lidí v České republice a identifikovat mezery pro možnou adekvátní reakci.....	32
Opatření 1.5.1. Pravidelně monitorovat podporu mladých lidí v České republice.....	32
Opatření 1.5.2. Nastavit účinnou komunikaci ohledně podpory mladých lidí	32
Opatření 1.5.3. Informovat o trendech, výzvách a tématu podpory mladých lidí.....	32
STRATEGICKÝ CÍL 2 POSILOVAT AKTIVNÍ OBČANSTVÍ MLADÝCH LIDÍ	33
SPECIFICKÝ CÍL 2.1. Podporovat aktivní participaci na místní úrovni veřejné správy a ve školách....	33
Opatření 2.1.1. Zefektivnit činnost parlamentů dětí a mládeže	33
Opatření 2.1.2. Podpořit participaci mladých lidí na lokální úrovni veřejné správy.....	34
Opatření 2.1.3. Zefektivnit informovanost mladých lidí o příležitostech k participaci	34
Opatření 2.1.4. Podpořit podnikavost a motivaci mladých lidí k participaci	34
STRATEGICKÝ CÍL 3 ROZVÍJET SYSTÉM NEFORMÁLNÍHO A ZÁJMOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ A PRÁCE S MLÁDEŽÍ	35
SPECIFICKÝ Cíl 3.1. Vytvářet podmínky pro stabilitu a rozvoj NEFORMÁLNÍHO vzdělávání.....	36
Opatření 3.1.1. Podpořit rozvoj kvality organizací v oblasti práce s dětmi a mládeží	36
Opatření 3.1.2. Zajistit stabilitu financování subjektů neformálního vzdělávání	37
Opatření 3.1.3. Zefektivnit využívání finančních prostředků v oblasti práce s dětmi a mládeží, včetně podpory vícezdrojového financování.....	37
Opatření 3.1.4. Pravidelně reflektovat aktuální potřeby a trendy v oblasti podpory práce s mládeží	38
SPECIFICKÝ CÍL 3.2. Vytvářet podmínky pro stabilitu a rozvoj ZÁJMOVÉHO vzdělávání	38
Opatření 3.2.1. Využívat plný potenciál středisek volného času v zájmovém vzdělávání	39
Opatření 3.2.2. Zefektivnit metodickou podporu MŠMT prostřednictvím lepší komunikace s terénem	40
Opatření 3.2.3. Vyhodnotit dopad změny systému financování a implementovat doporučení....	40
Monitoring aktivit resortů na podporu mladých lidí k 31. 12. 2024	41
Seznam příloh.....	51
Příloha 1. Definované výzvy v oblasti podpory mladých lidí	51
Příloha 2. Analytické podklady	51
Příloha 3. Finanční plán a dlouhodobý výhled implementace	51
Seznam zkratk.....	51
Vysvětlivky	52

1. Pojetí Koncepce podpory mladých lidí 2025-2030

Koncepce je meziresortním strategickým dokumentem zasahujícím do celé oblasti politiky mládeže, respektive podpory mladých lidí v České republice.

Podpora mladých lidí cílí na inkluzivní a smysluplné zapojení mladých lidí do procesu vzdělávání a získávání životních kompetencí, na trh práce i do veřejného života. To má totiž zásadní vliv nejen na osobní blaho každého mladého člověka, ale také na celkový hospodářský růst, sociální kohezi a zvýšení konkurenceschopnosti České republiky. Závisí na tom i důvěra mladých lidí ve veřejné instituce a systém demokracie. Tyto snahy musí být koordinovány a je třeba vnímat podporu mladých lidí v celé její šíři a průřezovosti napříč jednotlivými resorty.

Cílovou skupinou této Koncepce jsou mladí lidé ve věku 15-30 let. To zajišťuje kompatibilitu národní politiky se strategií EU pro oblast mládeže. Koncepce zohledňuje i to, že se jedná o heterogenní skupinu osob s různými charakteristikami a potřebami. Ty se liší v závislosti na prostředí, ve kterém mladí lidé žijí (ať už se jedná o region, nebo např. socioekonomický statut), věku, pohlaví, etnické příslušnosti, migrační zkušenosti a všech dalších identitách, včetně náboženského vyznání, se kterými se mladí lidé ztotožňují. Zvláštní zřetel je pak kladen na mladé lidi s omezenými příležitostmi.

1.1. Struktura Koncepce

Koncepce by měla pomoci ke správnému chápání celé šíře tématu podpory mladých lidí. Bylo třeba zohlednit fakt, že oblast podpory mladých lidí je široké a průřezové téma a mnohé oblasti jsou již částečně pokryty aktuálně platnými strategickými dokumenty v gesci různých resortů.

Proto Koncepce **v první části rámuje celé téma podpory mladých lidí** a konkretizuje, co všechno se pod touto problematikou skrývá. Uvádí také klíčové gestory a aktéry, kteří mají vliv na to, jak je politika v těchto oblastech vytvářena. Koncepce respektuje fakt, že k naplnění vize přispívají velkou mírou i existující strategické dokumenty resortů a krajů, a proto jsou zde nejdůležitější aktuálně platné dokumenty uvedeny.

V další části Koncepce definuje tři strategické cíle, které budou v období 2025-30 implementovány pomocí několika specifických cílů a opatření.

Strategický cíl 1 Systémově zohledňovat mladé lidi při tvorbě politik

Strategický cíl 2 Posilovat aktivní občanství mladých lidí

První dva strategické cíle by měly pomoci nastavit relevantní procesy, které přispějí k tomu, že politika podpory mladých lidí v České republice bude fungovat efektivně, koordinovaně a s ohledem na nejnovější trendy.

Strategický cíl 3 Rozvíjet systém neformálního a zájmového vzdělávání a práce s mládeží

Třetí strategický cíl se zaměřuje na důležitý segment politiky podpory mládeže, a sice podporu klíčových aktérů v práci s mladými lidmi. Významně přispívá k řešení výzev, kterým mladí lidé čelí. Strategický cíl 3 pokrývá zejména aktivity mimo oblast formálního vzdělávání a doplňuje tak další klíčové strategické dokumenty MŠMT, kterými jsou Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ a Strategický záměr MŠMT pro oblast vysokých škol na období od roku 2021.

1.2. Nástroje a implementace Koncepce

Akční plány

K návrhové části Koncepce budou vytvářeny Akční plány, a to na období 2025–26, 2027–28, 2029-30. Akční plány budou specifikovat konkrétní aktivity zasazené do časového harmonogramu pro dosažení dílčích opatření, včetně nastavení **indikátorů výstupů**. Akční plány také umožní flexibilně reagovat na měnící se potřeby mladých lidí a s nimi související a nové výzvy v oblasti podpory mladých lidí.

Vytvořená Pracovní skupina pro implementaci Koncepce umožní gestorů a spolugestorům spolupracovat na vytváření Akčních plánů, na pravidelném monitoringu jejich plnění a na vytváření navazujícího strategického dokumentu.

Akční plány budou schvalovány vedením MŠMT se stanoviskem Rady pro mládež, neformální a zájmové vzdělávání, která je meziresortním poradním orgánem ministra školství, mládeže a tělovýchovy.

Plnění Akčních plánů bude průběžně monitorováno a po skončení jejich platnosti bude naplnění vyhodnocováno ze strany MŠMT ve spolupráci s gestory jednotlivých opatření. Toto vyhodnocení bude předkládáno ke stanovisku Radě pro mládež, neformální a zájmové vzdělávání a pro informaci vedení MŠMT.

Po skončení platnosti Koncepce bude zpracováno vyhodnocení naplnění strategických cílů, které využije jak informace z pravidelného monitoringu, tak i kvalitativní vstupy, zejména rozhovory se zástupci mladých lidí a dalšími stakeholdery.

Monitoring obecné části

V roce 2027 a 2030 proběhne monitoring strategických dokumentů a dalších iniciativ napříč resorty a kraji v oblasti podpory mladých lidí. Zvláštní důraz bude kladen na to, zda a jak dílčí strategické dokumenty či jiné iniciativy reagují na přetrvávající výzvy definované zástupci mladých lidí a dalšími stakeholdery.

Výsledky monitoringu budou předloženy k projednání na Radu pro mládež, neformální a zájmové vzdělávání a stručný přehled bude zveřejněn na webu MŠMT.

V roce 2030 bude zahájena příprava nového navazujícího strategického dokumentu pro oblast podpory mladých lidí. Bude přitom využito monitoringu platných strategických dokumentů a výstupů ze specifického cíle 1.2. „Sledovat měnící se potřeby mladých lidí“. Budou také zorganizovány kulaté stoly se zástupci mladých lidí (Panel mládeže MŠMT a další) a dalšími stakeholdery.

Zapojení Panelu mládeže MŠMT

Do implementace a monitoringu bude zapojen také Panel mládeže MŠMT, a to v souladu s Chartou Panelu mládeže MŠMT a na základě návrhů jednotlivých aktuálních členů a členek Panelu mládeže MŠMT.

Činnost Panelu mládeže MŠMT bude koordinována s činností Pracovní skupiny pro implementaci Koncepce a Rady pro mládež, neformální a zájmové vzdělávání. Panel mládeže MŠMT bude zapojen do tvorby akčních plánů a jejich vyhodnocení, a to na základě návrhů samotných členů a členek Panelu mládeže MŠMT, a v souladu s potřebami MŠMT a Chartou Panelu mládeže MŠMT.

Panel mládeže MŠMT by měl v roce 2030 před přípravou navazujícího strategického dokumentu participovat na vyhodnocení dopadu této Koncepce. Prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů

bude zjištěno, zda výzvy identifikované v této Konceptci stále trvají, případně jaký pokrok byl v těchto oblastech zaznamenán.

1.3. Jakým způsobem byla Konceptce tvořena

Konceptce byla vytvořena odborem pro mládež MŠMT. Při její tvorbě byly dodržovány všechny principy tvorby politiky mládeže a byl kladen velký **důraz na participační přístup**. Téma podpory mladých lidí se týká nejen velkého množství resortů, ale i celé řady klíčových aktérů.

Panel mládeže MŠMT

Nejdůležitější bylo zapojení samotné cílové skupiny mladých lidí do tvorby Konceptce. To byl hlavní impuls pro vznik **Panelu mládeže MŠMT**.

Panel mládeže MŠMT je poradní orgán při sekci vzdělávání a mládeže MŠMT, který vznikl v březnu 2024 s vizí, že první dva roky budou pilotní a následně bude v součinnosti se samotným Panelem mládeže MŠMT navrženo fungování do budoucna. Je složen z 20 členů a členek s mandátem na dva roky. Při jejich výběru byl kladen hlavní důraz na diverzitu zástupců mladých lidí. MŠMT ale předpokládá, že by měl fungovat dlouhodobě i pro účely implementace, vyhodnocování a nastavování nové politiky mládeže i do budoucna. Podrobnější informace o vzniku, členkách a členech a principech fungování formulovaných prostřednictvím Charty jsou dostupné online.²

Pracovní skupina pro tvorbu Konceptce

Pro možnost konzultace při tvorbě Konceptce se zástupci klíčových resortů a aktérů v oblasti politiky podpory mladých lidí byla vytvořena pracovní skupina, která vznikla rozšířením stávající Národní pracovní skupiny pro strukturovaný dialog s mládeží na návrh členů Rady pro mládež, neformální a zájmové vzdělávání.

Resorty: MŠMT, Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále MPSV), Ministerstvo vnitra (dále MV), Ministerstvo životního prostředí (dále MŽP), Ministerstvo obrany (dále MO), Úřad vlády České republiky (dále ÚV)

Další organizace: Česká asociace streetwork (dále ČAS), Česká rada dětí a mládeže (dále ČRDM), Dům zahraniční spolupráce (dále DZS), Sdružení pracovníků domů dětí a mládeže v České republice (dále SP DDM), Národní síť Místních akčních skupin České republiky (dále NS MAS), Republikové fórum dětí a mládeže, Národní pedagogický institut České republiky (dále NPI ČR), Asociace muzeí a galerií České republiky (dále AMG), Pražský inovační institut, Díky, že můžem, nezávislý odborník.

Rada pro mládež, neformální a zájmové vzdělávání

Rada pro mládež, neformální a zájmové vzdělávání je poradní orgán ministra školství, mládeže a tělovýchovy. Rada byla ustanovena jako řídicí orgán pro vznik Konceptce. Během její tvorby došlo k rozšíření členské základny Rady, zejména o zástupce dalších resortů. Rada se skládá ze zástupců z řad resortů a dalších organizací.

Resorty:

MŠMT (sekce vzdělávání a mládeže, odbor pro mládež, odbor pro základního vzdělávání), MPSV (odbor rodinné politiky, ochrany dětí a sociálního začleňování – oddělení sociální integrace), MV (odbor prevence kriminality, odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy), MŽP (odbor finančních a dobrovolných nástrojů – oddělení dobrovolných nástrojů, vědy a výzkumu), Ministerstvo zdravotnictví (dále MZ; odbor ošetřovatelství a nelékařských povolání),

MO (oddělení POKOS – příprava občanů k obraně státu),
Ministerstvo pro místní rozvoj (dále MMR; odbor regionální politiky, sekce regionální politiky, politiky bydlení a sociálního začleňování).

Další organizace: Asociace domovů mládeže a internátů České republiky, AGM, ČRDM, ČAS, Česká středoškolská unie (dále ČSU), Česká školní inspekce (dále ČŠI), DZS, Mladí delegáti ČR do OSN, Mluvčí Republikového fóra parlamentů dětí a mládeže, NPI ČR, Sdružení knihoven ČR, Sdružení místních samospráv České republiky (dále SMS ČR), SP DDM, Svaz měst a obcí České republiky (dále SMO ČR), Asociace vychovatelů školských zařízení.

Stakeholderi v oblasti práce s mladými lidmi

Jelikož v České republice neexistuje pravidelně prováděný výzkum týkající se potřeb mladých lidí a drtivá většina dostupných výzkumů a analýz byla realizována ještě v době před pandemií COVID-19, rozhodlo se MŠMT doplnit deskriptivní analýzu o podněty jak samotných mladých lidí, tak expertů z řady ministerstev a stakeholderů, kteří pracují s mladými lidmi, a nastavená veřejná politika pro tuto oblast se jich hluboce dotýká a ovlivňuje jejich každodenní práci.

V dubnu 2024 proběhly celkem tři **kulaté stoly**. Každý se věnoval jednomu z tematických celků, jimiž byly:

- 1) podpora participace mládeže;
- 2) rozvoj plného potenciálu mladých lidí;
- 3) přechod mladých lidí do dospělosti.

Cílem kulatých stolů bylo nejen získat podněty pro přípravu Koncepce, ale i nově navázat spolupráci napříč organizacemi a institucemi, které se zabývají průřezovým tématem podpory mladých lidí.

Celkem se zapojilo 70 účastníků ze 46 organizací, institucí, měst a obcí. Byli mezi nimi jak zástupci jiných resortů (MV, MŽP, MPSV, MZ, MMR) a přímo řízených organizací, tak zástupci neziskových organizací z nejrůznějších oblastí se vztahem k dětem a mladým lidem. Dále se zúčastnili reprezentanti několika zastřešujících organizací. Aktivními účastníky byli zároveň představitelé parlamentů dětí a mládeže a zástupci programů mladých delegátů Dialogu EU s mládeží či Mladých delegátů ČR do OSN.

Po stanovení základního strategického směřování Koncepce a klíčových výzev pro mladé lidi proběhly na přelomu září a října 2024 **fokální skupiny** k identifikovaným klíčovým výzvám. Osloveni byli účastníci kulatých stolů a další aktéři, kteří během tvorby navázali kontakt s odborem pro mládež MŠMT. Cílem bylo umožnit širokému spektru stakeholderů, resortům i zástupcům mladých lidí přispět k návrhové části koncepce a nastítnit možná řešení pro identifikované problémy.

Výstupy z kulatých stolů a fokusních skupin byly důležitými podklady pro tvorbu této Koncepce. Vzhledem k tomu, že se jedná o velmi cennou zpětnou vazbu k celé šíři politiky podpory mladých lidí v České republice, shrnutí výstupů je i přílohou tohoto dokumentu, aby mohly být využity nejrůznějšími aktéry v oblasti politiky podpory mladých lidí.

Stakeholderi zapojení do kulatých stolů a fokusních skupin měli také příležitost **připomínkovat** první verzi vytvořené Koncepce.

1.4. Cílová skupina Koncepce – mladí lidé

Koncepce pracuje s cílovou skupinou mladých lidí ve věku 15–30 let, což je v souladu se Strategíí mládeže EU 2019-2027 a návaznými programy, které pracují s totožnou věkovou skupinou.

Pro právně závazné věkové vymezení cílové skupiny podpory mladých lidí neexistuje v České republice zákon o mládeži, který by definoval věkové rozmezí skupiny mladých lidí.

Nejčastěji užívané definice věkového vymezení skupiny mladých lidí napříč Evropou je rozmezí 15-29 let věku. Jedná se totiž o proměnlivé období, v rámci kterého dochází k přechodu ze vzdělávací fáze na trh práce. Tuto definici používají též sociologové, kteří běžně zkoumají mládež jako skupinu nacházející se v období mezi dokončením povinné školní docházky do dosažením sociální zralosti, tj. jednotlivci od 15 do 29 až 30 let³.

Věkové rozpětí představuje jednu ze společných charakteristik, kterou mladí lidé sdílejí, byť různé věkové skupiny mládeže vykazují odlišné potřeby a zájmy, případně životní cíle. Mládež **není homogenní skupinou**.

Koncepce pracuje i s pojmem **mladí lidé „s omezenými příležitostmi“**. Ekvivalentem může být také termín mladí lidé **„se znevýhodněním“**. Pod těmito pojmy se rozumí osoby, které z důvodů:

- ekonomických,
- sociálních,
- kulturních,
- geografických,
- zdravotních,
- původu z přistěhovaleckého prostředí,
- vzdělávacích obtíží,
- kvůli kterým mohou být považováni za zranitelné, či znevýhodněné dle jiných předpisů,
- nebo z jakýchkoli jiných důvodů, včetně těch, které mohou vést k diskriminaci podle článku 21 Listiny základních práv Evropské unie

čelí překážkám, které jim **brání v plnohodnotném zapojení do občanského života**⁴. Někteří jedinci také mohou svými vícečetnými identitami čelit několikanásobnému znevýhodnění.

Někdy se také v politice mládeže pracuje s obdobným termínem **„zranitelné skupiny mladých lidí“** (např. OECD) nebo s pojmem mladí lidé **„z odlišných kulturních a životních podmínek“** (např. MPSV).

1.5. Principy tvorby politiky pro mladé lidi

Při tvorbě národní politiky na podporu mladých lidí je třeba zohledňovat několik zásadních principů. Tyto principy jsou důležité nejen pro tuto Koncepci, ale měly by být dodržovány i ostatními resorty při tvorbě jejich klíčových veřejných politik, které se třeba byť jen okrajově týkají mladých lidí. Dodržování těchto principů by mělo zajistit, že veřejná politika vzniká v souladu s dobrou praxí a mezinárodními trendy.

1. **Princip „evidence-based“ tvorby veřejných politik.** Tvorba veřejné politiky by měla vycházet z objektivních dat a vědeckého přístupu.
2. **Zapojování mladých lidí do tvorby veřejných politik.** Posílení participačních metod obecně přispívá nejen k zefektivnění reálného dopadu veřejných politik, ale i k posílení důvěry občanů v procesy ve veřejné správě a ve veřejné instituce.

3. **Meziresortní koordinace.** Je třeba, aby se jednotlivé subjekty veřejné správy navzájem informovaly, komunikovaly a spolupracovaly na průřezových tématech, jako je podpora mladých lidí v ČR.
4. **Rovné příležitosti pro mladé lidi.** Nově vznikající politiky by neměly vést k závislosti na veřejných službách, ale měly by posilovat samostatnost mladých lidí a vytvářet pro ně rovné příležitosti.
5. **Mezigenerační spravedlnost a solidarita.** Při tvorbě veřejných politik je třeba omezit diskriminaci danou věkem a zároveň respektovat mezigenerační spravedlnost a solidaritu napříč všemi věkovými kategoriemi.
6. **Udržitelnost a kvalita života.** V procesu tvorby veřejných politik by měly být reflektovány principy udržitelného rozvoje, tzn. zacílení nejen na ekonomický rozvoj, ale i na kvalitu života a vliv na životní prostředí.

1.6. Nadřazené strategické dokumenty jako východiska

Koncepce vychází z mezinárodních dokumentů, které udávají směr, kterým by se podpora mládeže v Evropě měla ubírat. Pokud chce Česká republika obstát v **mezinárodní konkurenci**, měla by tyto mezinárodní průřezové priority naplňovat. Moderní demokratické státy investují do svých mladých lidí nemalé finance a úsilí a pomáhají tak formovat budoucí občany, kteří tvoří lidský kapitál a ovlivňují mnoho aspektů fungování státu. Česká republika nemůže v tomto přístupu zaostávat. Je třeba, aby mohla mladým lidem nabídnout slibnou budoucnost a ti tak neměli tendence odcházet natrvalo do zahraničí.

Strategie mládeže EU 2019–2027 (EU Youth Strategy)

Strategie mládeže EU 2019–2027 byla přijata na základě *Usnesení Rady Evropské unie a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, o rámci evropské spolupráce v oblasti mládeže: strategie Evropské unie pro mládež na období let 2019–2027 (2018/C 456/01)* dne 15. listopadu 2018 na jednání Rady pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport v Bruselu.

Usnesení vyzývá členské státy k propojování svých národních politik mládeže s EU strategií mládeže na základě třech pilířů: zapojovat (posílení participace mládeže na demokratickém životě, zvláštní pozornost je věnována zapojení mládeže s omezenými příležitostmi), propojovat (propojení mladých lidí v rámci EU i mimo ni a posílení dobrovolnictví, solidarity a mezikulturního porozumění) a posilovat (posílení mladých lidí prostřednictvím kvality, inovace a uznávání práce s mládeží).

Tyto pilíře by měly být reflektovány na národní úrovni za společného úsilí všech subjektů veřejného sektoru. Strategie ve své příloze zpřehledňuje 11 evropských cílů mládeže, které vymezují tematické oblasti mající vliv na život mladých lidí a zdůrazňují výzvy, jež je třeba řešit v daných oblastech. Tyto evropské cíle mládeže vzešly z konzultací s mladými lidmi po celé EU včetně ČR a byly formulovány přímo mladými lidmi.

1. PROPOJIT EU S MLÁDEŽÍ

2. ROVNOST VŠECH POHLAVÍ

3. INKLUZIVNÍ SPOLEČNOSTI

4. INFORMACE A KONSTRUKTIVNÍ DIALOG

5. DUŠEVNÍ ZDRAVÍ A POHODA

6. PODPORA MLADÝCH LIDÍ VE VENKOVSKÝCH OBLASTECH

7. KVALITNÍ ZAMĚSTNÁNÍ PRO VŠECHNY

8. KVALITNÍ UČENÍ

9. PROSTOR A ÚČAST PRO VŠECHNY

10. UDRŽITELNÁ ZELENÁ EVROPA

11. MLÁDEŽNICKÉ ORGANIZACE A EVROPSKÉ PROGRAMY

Strategie mládeže RE „Agenda 2030“

Strategie mládeže Rady Evropy, tzv. Agenda 2030, byla přijata na základě *Usnesení CM/Res(2020)2 o Strategii sektoru mládeže Rady Evropy do roku 2030 (Europe youth sector strategy 2030)* Výborem ministrů RE dne 22. ledna 2020 ve Štrasburku.

Strategie se soustředí na **čtyři priority v oblasti mládeže, které tato Koncepce reflektuje:**

1. oživení pluralitní demokracie se zvláštním důrazem na zvyšování schopnosti mladých lidí podporovat participativní demokracii a demokratické občanství;
2. přístup mladých lidí k právům se zvláštním důrazem na větší pokrok při prosazování přístupu mladých lidí k právům;
3. společné soužití v mírových a inkluzivních společnostech se zvláštním důrazem na podporu rozmanitosti při řešení úkolů spojených s budováním inkluzivní společnosti;
4. kvalita v práci s mládeží se zvláštním důrazem na zlepšování kvality práce s mládeží vykonávané jak dobrovolnými, tak placenými pracovníky s mládeží a dále na rozšiřování dostupnosti a atraktivity práce s mládeží a neformálního vzdělávání/učení ve prospěch širších skupin mladých lidí.

Evropská agenda práce s mládeží

V oblasti práce s mládeží je základním dokumentem *Usnesení Rady a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, o rámci, kterým se ustavuje Evropská agenda práce s mládeží*⁵. Důvodem pro ustanovení Evropské agendy práce s mládeží bylo posílit a dále rozvíjet praxi a politiku práce s mládeží v Evropě.

Agenda se skládá ze dvou základních prvků: politického závazku EU a RE na jedné straně a zapojení komunity odborníků pro práci s mládeží na straně druhé. Mezi hlavní cíle této agendy patří zlepšení propagace a uznání práce s mládeží, ustanovení práce s mládeží jako základní součásti politik mládeže, zajištění a rozšíření práce s mládeží, posílení společného základu práce s mládeží prostřednictvím spolupráce mezi komunitou práce s mládeží i mimo ni, podpora dalšího rozvoje kvalitní práce s mládeží a v neposlední řadě podpora potenciálu práce s mládeží řešit nové výzvy a inovovat své postupy.

K oficiálnímu zahájení realizace Evropské agendy práce s mládeží došlo na 3. Evropském konventu k práci s mládeží v Bonnu v prosinci 2020 (známém pod názvem **Bonnský proces**) přijetím deklarace, která má za cíl dále posilovat a rozvíjet práci s mládeží v celé Evropě. Bonnský proces umožňuje zapojení širokého spektra aktérů poskytujících a přijímajících práci s mládeží do spolupráce na mezinárodní úrovni, aby bylo možné posílit práci s mládeží v příslušném, mnohdy rozdílném kontextu na místní, regionální, národní i evropské úrovni.

Další inspirativní výstupy také vydává **OSN a OECD**, i ty byly při vytváření Koncepce reflektovány.⁶

Strategický rámec Česká republika 2030

Koncepce na národní úrovni vychází zejména z dokumentu *Strategický rámec Česká republika 2030*⁷, který udává směr rozvoje naší země, konkrétně z principů **kvality života a udržitelnosti**. Investice do lidského potenciálu je zde zmiňována jako základní předpoklad udržitelného rozvoje a zvýšení kvality života (neboli wellbeingu). Téma podpory mladých lidí je jedním ze základních předpokladů rozvoje lidského potenciálu. Zároveň **participace** mladých lidí na veřejném životě naplňuje i jednu z vizí ve *Strategickém rámci Česká republika 2030*, a sice že Česká republika je „země, kde se vládne demokraticky a současně dlouhodobě efektivně. Struktura rozhodování je odolná, pružná a inkluzivní. Občané a občanky se aktivně podílejí na rozhodování o věcech veřejných a stát jim k tomu vytváří vhodné podmínky“.

2. Rámec politiky podpory mladých lidí

2.1. Budoucí výzvy

Koncepce reaguje na nedávné krize, zejména ekonomické a sociální dopady pandemie COVID-19, které narušily téměř všechny aspekty života všech skupin společnosti. Pro mladé lidi, a zejména pro zranitelnou mládež, představovala krize COVID-19 značná omezení a rizika v oblasti vzdělávání, zaměstnanosti, duševního zdraví a disponibilního příjmu. Velkou část dlouhodobých hospodářských a sociálních důsledků nejenom pandemie COVID-19, ale i dopadu ruské agrese na Ukrajině na sociálně-ekonomickou situaci ponесou zejména mladí lidé a budoucí generace.

Aby se předešlo prohlubování mezigeneračních nerovností a mladí lidé byli motivováni k budování a posilování odolnosti společnosti, musí vlády vyhodnocovat dopady svých opatření a politik napříč různými věkovými skupinami pomocí účinných mechanismů.⁸ Přestože je Koncepce resortním koncepčním materiálem, **je třeba reflektovat její mezigenerační přesah** vycházející z principu mezigenerační solidarity a mezigenerační spravedlnosti aplikovaných v dalších koncepčních a strategických materiálech, které byly schváleny na národní úrovni.

Předpokládané budoucí výzvy

V České republice tvoří mladí lidé ve věku 15–30 let zhruba 16 % populace (16,32 % v roce 2022; 16,40 % v roce 2023)⁹. Současná demografická situace v ČR je podobná stavu ve většině evropských zemí – postupně dochází k celkovému stárnutí populace, tj. roste podíl starších věkových skupin na celkové věkové skladbě. Příčinou je především přesun populačně silných poválečných ročníků do důchodového věku, prodloužení střední délky života a pokles porodnosti. Proměna věkové struktury společnosti má důsledky pro její uspořádání a život v ní. Proměna životního cyklu vede k posouvání některých fází, v oblasti mládeže se jedná především o **oddalování vstupu na trh práce** nebo **pozdější zakládání rodiny**.

Z hlediska dlouhodobých vizí o postavení mladých lidí ve společnosti je třeba vzít v úvahu projekci obyvatel zpracovanou Českým statistickým úřadem (dále ČSÚ) z 11. 1. 2024, podle které Česko čeká **další stárnutí populace**, zvyšování podílu i počtu osob ve starších věkových skupinách, a naopak snížení zastoupení a velikosti populace osob v ekonomicky aktivním věku a děti¹⁰.

Lze se proto reálně domnívat, že v průběhu dalšího vývoje stárnutí obyvatelstva se postavení mládeže ve společnosti, ale i její přínos pro společnost bude měnit. Mládež bude ztrácet svoji pozici nejzranitelnější věkové skupiny ve společnosti, kterou převezme skupina seniorů dožívajících se vyššího věku a jejichž procentuální zastoupení ve společnosti se bude zvyšovat. Tato postupně se formující nejvíce zranitelná věková skupina obyvatelstva bude vyžadovat zcela nový přístup k zajištění svého důstojného života, a to jak v oblasti služeb a zdravotní péče včetně oblasti duševního zdraví, tak v oblasti smysluplného trávení času k udržování sociálních vazeb a kognitivních funkcí.

Mládež bude posilovat svoje postavení ve společnosti jako dynamická složka obyvatelstva, která bude významným aktérem při řešení demografických výzev, a bude proto žádoucí, aby byla motivována a hodnotově nastavena pro uvědomění si a převzetí své nové role ve společnosti, dostala podporu pro rozvoj svého potenciálu a pro svůj úspěšný přechod do dospělého života a byla vedena k aktivní uvědomělé participaci na věcech veřejných ve stárnoucí populaci.

Důležitost a význam **posilování mezigenerační spravedlnosti, mezigenerační solidarity a mezigeneračního dialogu** se bude v oblasti podpory mládeže zvyšovat, aby při požadovaném zapojování mladých lidí do rozhodovacích procesů při tvorbě veřejných politik byli mladí lidé schopni vnímat své oprávněné požadavky a potřeby v kontextu potřeb celé společnosti. V oblasti aktuálně

prosazovaného mainstreamingu mládeže ve veřejných politikách (= respektování mládeže jako jedné z cílových skupin při nastavování resortních priorit a resortní podpory, včetně konzultace s mladými lidmi při tvorbě politik) půjde o oboustranný proces, ve kterém se, jak mladí lidé, tak tvůrci veřejných politik budou muset učit efektivně spolupracovat na principu respektování mezigenerační spravedlnosti v rámci celé populace.

Systémově nastavená podpora mládeže by měla být zaměřena na **posilování samostatnosti mladých lidí** a na budování a **posilování jejich kompetencí pro aktivní přístup** k řešení a zvládání životních výzev, aby nevznikala jejich závislost na pasivně přijímaných službách. V tomto očekávaném vývoji se politika mládeže bude muset přeorientovat na posilování samostatnosti mladých lidí, na jejich **politickou participaci a posílení jejich účasti v rozhodovacích procesech**, aby v kontextu vnímání potřeb všech věkových kohort dokázali proaktivně nabízet mezigeneračně spravedlivá a solidární řešení.

2.2. Co je politika podpory mladých lidí/mládeže

Existuje nadčasové pojetí toho, jak by měl stát přistupovat k podpoře mladých lidí. Níže uvedený rámec pomáhá definovat, co všechno se skrývá pod pojmy politika mládeže/podpora mladých lidí ze strany státu:¹¹

- 1) **Rozvoj plného potenciálu**
- 2) **Přechod do dospělosti**
- 3) **Sociální začleňování a wellbeing**
- 4) **Důvěra mladých lidí ve veřejné instituce a partnerství mladých lidí s veřejnou správou**
- 5) **Procesy veřejné správy pro efektivní podporu mladých lidí**

Každá oblast v sobě zahrnuje dílčí témata. Cílem této kapitoly je zejména **zpřehlednění všech témat podpory mladých lidí a vymezení odpovědných gestorů a klíčových aktérů**.

Podrobnější popis témat a výzev je obsažen v Příloze 1 Definované výzvy v oblasti podpory mladých lidí.

MŠMT také v rámci tvorby Koncepce oslovilo ostatní resorty a zmapovalo aktuálně platné strategické dokumenty a klíčové iniciativy jednotlivých resortů v oblasti podpory mladých lidí. Monitoring těchto aktivit je rozdělen dle výše zmíněných pěti tematických kapitol a je připojen na konci tohoto dokumentu. MŠMT bude tento monitoring pravidelně opakovat (blíže specifikováno v Opatření 1.5.1. Pravidelně monitorovat podporu mladých lidí v ČR).

2.2.1. Rozvoj plného potenciálu

Základním předpokladem pro plný rozvoj potenciálu mladého člověka je rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání. Mladý člověk by si měl osvojit návyk vzdělávat se v průběhu celého svého života. Tak bude připraven pro různé pracovní příležitosti a získá flexibilní přístup k měnící se dynamice trhu práce a zároveň schopnost fungovat v rozmanitých společenských strukturách a skupinách. Mluví se však spíše o celoživotním učení, nikoliv vzdělávání, aby se tím zdůraznil význam i takových učebních aktivit každého jedince, které nemají organizovaný ráz, tzn. samostatného učení např. při práci, při pobytu v přírodě, na kulturních akcích apod. Celoživotní učení vychází z toho, že každý člověk bude schopen řídit své učení a po celý svůj život bude aktivně vyhledávat různé učební příležitosti.

Celoživotní učení v sobě zahrnuje tři navzájem propojené složky, kterými jsou formální vzdělávání, neformální vzdělávání a informální učení. **Formální vzdělávání** se odehrává zejména na školách a vede k dosažení určitého stupně vzdělání doloženého certifikátem, např. vysvědčením, diplomem.

Neformální vzdělávání je širší a modernější koncept než mimoškolní výchova, který zahrnuje všechny aktivity mimo formální vzdělávání, které jsou zaměřeny na získávání znalostí, dovedností a kompetencí. Na rozdíl od formálního vzdělávání nevede k ucelenému školskému vzdělání. Jedná se o organizované výchovně vzdělávací aktivity, které zájemcům nabízí záměrný rozvoj životních zkušeností, dovedností a postojů, založených na uceleném systému hodnot. Tyto aktivity bývají zpravidla dobrovolné. Velkou devizou je, že poskytuje alternativní prostor pro růst i pro mladé lidi s omezenými příležitostmi, či poruchami učení, kteří se setkávají s obtížemi v rámci formálního vzdělávacího procesu.

Subjekty poskytující neformální vzdělávání se svou charakteristikou a spektrem činností často výrazně liší. Nicméně všechny hrají významnou roli v získávání klíčových kompetencí a v řešení mnoha výzev, kterým mladí lidé čelí. Jedná se o nestátní neziskové organizace (dále NNO) zaměřené na práci s dětmi a mládeží v oblasti environmentální výchovy, sportu a kultury, technické kluby či různě zaměřené spolky, ale i školská výchovná a ubytovací zařízení (domovy mládeže, internáty). Zahrnujeme sem také subjekty poskytující **zájmové vzdělávání**, které se uskutečňuje ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání (střediska volného času, školní družiny a školní kluby) a paměťové, umělecké, kulturní a jiné instituce, mezi které patří knihovny, muzea, galerie či science centra.

Tyto subjekty vytváří nabídku kvalitních volnočasových aktivit pro mladé lidi, a kromě vzdělávacích cílů kladou velký důraz na rovné příležitosti pro všechny, včetně talentovaných mladých lidí.

Vytvářejí bezpečné a podnětné prostředí a zároveň přispívají k řešení mnohých aktuálních výzev, jako je například navázání a upevňování mezigeneračního dialogu, posílení komunikace mezi mladými lidmi navzájem, budování komunity a další.

Informální učení je proces spontánního získávání znalostí, dovedností a schopností z každodenních zkušeností a činností v práci, v rodině a ve volném čase.

Mezinárodní a interkulturní učení prostřednictvím vzdělávacích programů, stáží, výměnných pobytů nebo dobrovolnictví je dalším klíčovým nástrojem pro rozvoj kompetencí mladých lidí. Takové zkušenosti přispívají nejen k osobnímu růstu a osvojení cizích jazyků, ale také k rozvoji mezikulturního porozumění, podnikavosti a schopnosti reagovat na nové výzvy v globalizovaném světě. Programy jako Erasmus+, Evropský sbor solidarity a další regionální iniciativy hrají zásadní roli při podpoře těchto aktivit, a to i díky skutečnosti, že jsou hrazeny z evropských prostředků a pro realizátory a účastníky nepřinášejí finanční zátěž.

Všechny typy vzdělávání pomáhají rozvíjet **klíčové kompetence** každého jedince. Dle doporučení Rady Evropské unie¹² jsou mezi tyto klíčové kompetence zařazeny gramotnost, mnohojazyčnost, matematické dovednosti a dovednosti v oblasti přírodních věd a inženýrství, digitální kompetence

a kompetence v oblasti technologií, personální dovednosti a schopnost nabýt nové kompetence, aktivní občanství, podnikavost, kulturní povědomí a vyjadřování.

Kromě výše uvedených kompetencí by zvláštní pozornost podle mladých lidí a stakeholderů zapojených do tvorby Koncepce měla být věnována následujícím kompetencím: **kritické myšlení a mediální gramotnost, schopnost reagovat na změny a odolnost, podnikavost, finanční gramotnost a komunikace**, a to jak mezigenerační, tak i mezi mladými lidmi navzájem, a to v národním i mezinárodním kontextu.

Velkou roli v získávání klíčových kompetencí a dovedností hraje také **dobrovolnictví**, které přispívá k budování a posilování empatie a solidarity a kultivování mezigeneračního dialogu. Zároveň nabízí mladým lidem příležitost získat nové dovednosti a pracovní zkušenosti, které zlepší jejich postavení na trhu práce.

Zvláštní význam má také **mobilita mládeže** a získávání zkušeností v zahraničí. Zejména nadnárodní, regionální nebo online mobilita mladých lidí vědomě organizovaná pro vzdělávací účely má vysoce pozitivní dopad nejenom na samotné mladé lidi, ale i na komunitu a celou společnost.

Klíčoví gestoři: Ministerstvo kultury (dále MK), MMR, MO, Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále MPO), MPSV, MŠMT, MV, MŽP, Národní sportovní agentura (dále NSA), ÚV, kraje, obce

Klíčoví aktéři: školy, školská zařízení pro zájmové vzdělávání (SVČ, družiny, školní kluby), NNO (NNO uznané MŠMT pro práci s dětmi a mládeží), ekocentra, science centra, paměťové instituce (knihovny, muzea), nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, školská výchovná a ubytovací zařízení (domovy mládeže, internáty), ČRD, DZS, NPI ČR, Asociace podnikavé Česko, Asociace neformálního vzdělávání (dále ANEV), TANDEM, Partnerství pro vzdělávání 2030+

2.2.2. Přejít do dospělosti

Pro mladé lidi znamená přechod do dospělosti (zhruba ve věku 14-24 let, ale i v pozdějším věku) nová privilegia, možnosti a potenciál, ale také obavy, nejistotu a nové povinnosti. Je spojen s několika specifickými životními situacemi, jako je ukončení či přechod na vyšší stupeň vzdělání (SŠ, VŠ), vstup na trh práce a osamostatnění ve smyslu odchodu od rodičů, vlastního bydlení a zakládání rodin.

Celkově se mladí lidé nacházejí v období velkých životních změn a nových situací, přičemž ne každý mladý člověk se s nimi zvládne vypořádat bez problémů, a je proto potřeba, aby se v takových případech včas a efektivně reagovalo na jejich potřeby. Stejně tak by měli být mladí lidé na tyto nové životní situace dostatečně připraveni a schopni se realizovat dle vlastních individuálních potřeb.

Základním předpokladem úspěšného startu do dospělého života je **vstup na trh práce**. Vstup na trh práce může být provázený velkou nejistotou, kdy jsou mladí lidé více než ostatní věkové skupiny vystavováni překážkám na trhu práce, jako jsou nižší příjmy z důvodu omezené praxe, smlouvy na dobu určitou apod., a omezeným pracovním příležitostí.

Nedostatečná či nulová praxe v oboru je jedním z důvodů, proč firmy raději upřednostní uchazeče o zaměstnání s praxí a vytvořenými pracovními návyky. Nechtějí investovat peníze a čas do absolventů, kteří dosud nemají pracovní návyky zažité. Poté ale nastává stále se opakující problém, kdy podniky nemohou najít zkušené zaměstnance, absolventi nemají kde získat praxi a na trhu práce stoupá počet nedostatkových profesí. Z těchto důvodů se ukazuje jako důležité podpořit získání pracovních návyků např. formou dobrovolnictví nebo stáže a dosáhnout uznávání praxe v neformálním vzdělávání.

V této souvislosti rezonuje také otázka neplacených stáží pro mladé lidi. Stáže musí být jasně odlišeny od řádných pracovních poměrů. Vzdělávací přínos stáže musí být dostatečně vysoký a stážisté nesmí

být diskriminováni ve srovnání s běžnými zaměstnanci. Neplacené stáže by měly být výjimečné a určené především pro situace, kdy jsou stážistům poskytovány odborné znalosti a zkušenosti, které nelze získat jinou formou.

Rezonují také diskuse o tom, zda by stáže neměly být z podstaty placené, aby nebyli diskriminováni ti, kteří kvůli špatným ekonomickým podmínkám musí stáže odmítat a upřednostňovat placené brigády.

Ještě více problematické se jeví obsazování pracovních míst mladými ženami, které jsou často během přijímacích pohovorů konfrontovány otázkami o jejich plánech na zakládání rodiny. Mladé ženy navíc čelí další diskriminaci v podobě platové nerovnosti v porovnání se svými mužskými kolegy na srovnatelně stejné pracovní pozici při naplnění stejných ukazatelů podílejících se na stanovení výše platu (dosažené vzdělání, délka předchozí praxe apod.).¹³

Při nástupu recese jsou navíc mladí lidé ohroženi nezaměstnaností jako první, zejména proto, že nevnikají volná pracovní místa, na něž by mohli po ukončení vzdělávání nastoupit. Je třeba, aby doba strávená mezi ukončením vzdělání a nalezením práce byla ideálně co nejkratší.¹⁴ Dlouhodobější odloučení od školních i pracovních závazků totiž může vést ke ztrátě znalostí ze školního prostředí a také ke ztrátě pracovních návyků.

Zcela nezbytné je propojení politiky zaměstnanosti se vzdělávací politikou a zaměstnavateli. Jelikož bude vzdělávání hrát na budoucích trzích práce stále podstatnější roli a lze očekávat, že v důsledku vyšší robotizace a automatizace pracovních činností dojde ke snížení objemu prací pro osoby s nižší kvalifikací, musí politika zaměstnanosti v rámci poradenství k volbě povolání a následného kariérového poradenství podporovat návrat do vzdělávání těch osob, které předčasně počáteční vzdělávání ukončí. Proto je obecně usilováno o samostatné a funkční **kariérové poradenství** od ZŠ přes SŠ po dospělé, modularizaci vzdělávání apod. Dalším nástrojem může být podpora stáží a praxí.

Pro vstup na trh práce mohou hrát pozitivní roli **zahraniční stáže a zkušenosti**, které mohou přispět k zaměstnatelnosti mladých. Tyto příležitosti poskytují mladým lidem nejen cenné pracovní zkušenosti, ale i schopnost přizpůsobit se různým kulturám a pracovním prostředím. Zvyšují tak adaptabilitu na trhu práce, rozvoj klíčových dovedností, jako jsou komunikace, kritické myšlení a týmová spolupráce, a často vedou k vyšší zaměstnatelnosti.

Finanční gramotnost je významným faktorem, který může ovlivnit úspěšnost samostatného života a snížit míru mladých lidí ohrožených chudobou. Jedná se o zásadní formu prevence upadnutí do **dluhových pastí či exekucí**. Zároveň také digitální kompetence mohou přispět k uplatnění v moderních profesích, ale i v dalších životních situacích, zejména při komunikaci s úřady.

Dalším předpokladem osamostatnění se a vůbec základní životní potřebou je **bydlení**. Jedná se o téma, které mezi mladými lidmi velmi rezonuje, a vnímají ho jako jednu z největších výzev nejen mladých lidí, ale celé české společnosti, a mladí lidé patří do jedné ze zranitelných sociálních skupin ve vztahu k bydlení. Současné nájemy jsou velmi vysoké a pro mladého člověka často zcela nedostupné. Stejná situace je i v případě pořízení vlastního bydlení, které je vzhledem k cenám a úrokovým sazbám hypoték jen těžko dosažitelné bez větší pomoci rodiny. Ve venkovských oblastech či menších městech, kde je bydlení dostupnější, naopak chybí mladým lidem potřebné služby, pracovní nabídky či příležitosti pro smysluplné trávení volného času.

Další významnou životní situací mladých lidí je **zakládání rodin**. Někteří mladí lidé, zejména ti, co založí rodinu hned po střední škole, či neplánovaně, přitom nemusí být na roli rodičů dostatečně připraveni. Často nedokončí studium, nestihnou si pořídit bydlení, něco ušetřit, ani začít budovat kariéru. Na druhou stranu bývají mladí lidé od zakládání rodin často odrazováni a je to bráno jako překážka v jejich osobním i kariéřním rozvoji, zejména u toho rodiče, který zůstává na rodičovské dovolené nebo je zaměstnán na zkrácený úvazek, což jsou v drtivé většině mladé ženy. Vyskytuje se tedy potřeba cílených

opatření na funkčnost mladých rodin zejména v sociálně znevýhodněných situacích a také na mladé rodiny v jejich začátcích.

Specifickou skupinou mladých lidí s omezenými příležitostmi při přechodu do dospělosti jsou ti, kteří **opouštějí dětské domovy, výchovné ústavy nebo náhradní péči**, často nejsou na život v dospělém světě ještě připraveni. Mohou se dostat do finančních potíží, řeší problémy s bydlením, mohou často skončit na ulici jako lidé bez domova, protože nemají rodinné zázemí a mívají často nižší vzdělání. Nedokážou žít samostatně a převzít za sebe odpovědnost. Chybí jim vzory, neuznávají autority a jsou snadno ovlivnitelní.

V podobné situaci se nachází také ti, kteří se **navrací do života z výkonu trestu odnětí svobody nebo zařízení pro výkon ochranné výchovy**. Tyto skupiny jsou přitom často opomíjeny, stigmatizovány a společností zavrhovány. Často to vede k návratu ke kriminálnímu chování a recidivě, jejíž procento je v České republice dlouhodobě velmi vysoké. Je třeba, aby stát v těchto případech pomohl mladým lidem úspěšně se začlenit do společnosti a zvládnout přechod do dospělého života.

Klíčoví gestoři: Ministerstvo financí (dále MF), MMR, MO, MPSV, Ministerstvo spravedlnosti (dále MSp), MŠMT, MV, MZ, kraje, obce

Klíčoví aktéři: Agentura pro sociální začleňování, Pracovní skupina (dále PS) Venkovská mládež NS MAS; Dětský fond Organizace spojených národů (dále UNICEF); ČAS; Centrum Anabell; META; rodinná a komunitní centra; Asociace organizací v oblasti vězeňství, Rubikon, další neziskové organizace pracující s mladými lidmi, obce a kraje

2.2.3. Sociální začlenění a wellbeing

Sociální inkluze by měla zabránit sociálnímu vyloučení mladých lidí s omezenými příležitostmi, které může mít za důsledek to, že se nebudou schopni plně účastnit ekonomického, sociálního a politického života společnosti, ve které žijí. To by pak mělo negativní dopad na veřejné finance i na soudržnost společnosti.

Skupin **mladých lidí s omezenými příležitostmi** je celá řada. Můžeme mezi ně řadit mladé lidi z ústavní péče, ohrožené chudobou, z neúplných rodin, z rodin sociálně a ekonomicky slabých, s uprchlickým pozadím, se zdravotním postižením, žijící na venkově, s jiným etnickým původem, z LGBTQI+ komunit, žijící v kriminálním prostředí nebo páchající kriminalitu, s talentem aj. Těmto všem skupinám by měl být stát schopen zajistit nabídku podpůrných opatření a nabídnout potřebnou **pomoc při zvládnání náročných životních situací**, které se s životem mladých lidí pojí, jako je vzdělávání, zaměstnání, bydlení, zdraví apod.

Zásadní je dobrá informovanost o službách a příležitostech včetně jejich inkluzivní dostupnosti, která může mladým lidem pomoci zvládat jejich životní situaci. Zároveň je třeba bojovat s možnou diskriminací a předsudky vůči různým menšinám.

Při podpoře mladých lidí je také třeba klást důraz nejen na aspekty, které ovlivňují jejich ekonomickou úspěšnost, ale také úspěšné začlenění do společnosti a další aspekty, které ovlivňují celkový wellbeing, tedy celkovou kvalitu života a pocit blahobytu a spokojenosti. Zde hraje roli několik zásadních faktorů.

Rodina, sociální vazby a komunikace se ukazují jako klíčové pro úspěšné zvládnutí přechodu do dospělosti. Vzájemná komunikace nejen mezi mladými lidmi navzájem, ale napříč generacemi může mít velký vliv na sociální soudržnost. Tyto aspekty ale byly významně narušeny pandemií COVID-19. Mladí lidé změnilí styl komunikace a jsou zvyklí trávit volný čas více o samotě a online. Svůj vliv má i rychlý rozvoj technologií. Rychlý rozvoj technologií umocnil rozdíly mezi jednotlivými generacemi. Pro starší

generace, včetně rodičů, může být složité pochopit, v jakém světě dnes mladí lidé vyrůstají, zejména jaké mají možnosti, ale i jaké jsou na ně kladeny nároky. Starší generace vyrůstala v odlišném světě a může být pro ni náročné hledat společnou řeč, vstřebávat změny a adaptovat se na měnící se potřeby a zájmy mladých lidí.

Také dobrý zdravotní stav, a to jak fyzický, tak i duševní, ovlivňuje kvalitu života každého jedince. Je proto žádoucí podporovat osvětu a návyky podporující **zdravý životní styl** a zaměřit se na dostupnost služeb cílených na podporu **duševního** zdraví (poradenství, terapie), u kterých stále přetrvává stigmatizace a tabuizace. Duševní zdraví mladých lidí bylo významně ovlivněno pandemií COVID-19, přičemž dramaticky vzrostly příznaky úzkosti a deprese¹⁵. Vliv na tento stav však může mít řada dalších faktorů, které dosud nebyly řádně prozkoumány. Tato situace vyžaduje podporu duševního zdraví jak v rodinách, tak i ve vzdělávacích systémech, na pracovištích a v systémech zdravotní péče. S tématem zdraví souvisí podpora osvěty ohledně reprodukčního zdraví a plánování rodičovství.

Lze předpokládat, že mladí lidé se budou stále více setkávat s nejrůznějšími náročnými situacemi a rychlými změnami světa, ve kterém vyrůstají. Je třeba, aby mladí lidé byli schopni na tyto změny reagovat a posílit jejich **odolnost**. Krizových situací s vlivem na bezpečnostní situaci může přibývat a je nezbytné se na ně systematicky připravovat, osvojit si adekvátní reakce na krizové situace, a tak si vytvářet potřebnou odolnost.

Pokud uvažujeme nad konceptem wellbeingu nebo work-life balance, se kterým je tento pojem často spojován, vyvstává jako téma i to, jak mladí lidé tráví volný čas, a zda existuje adekvátní a inkluzivní nabídka příležitostí pro **smysluplné trávení volného času**. V době dospívání nastává zlom, kdy mladí lidé ztrácejí zájem o organizované volnočasové aktivity a jejich motivace k zapojení do takových aktivit se obnovuje až u vysokoškoláků. Mladí lidé mají tendenci vyhledávat alternativní nebo zcela nové formy činností. Vyvstává proto potřeba zatraktivnění nabízených volnočasových aktivit, jejichž prostřednictvím by mladí lidé mohli lépe reagovat na negativní trendy v jejich životě, jakými jsou nedostatek sociálních kontaktů, odlišné chápání světa, problematická práce s informacemi a únik do on-line reality.

V neposlední řadě má vliv na kvalitu života i stav **životního prostředí**. Mladí lidé se stali v mnoha zemích nejhlasitějšími aktéry v boji proti změnám klimatu. Upozorňují na neaktivitu politiků, nespravedlivý globalizovaný světový řád i nejistou budoucnost dalších generací. Mnohým mladým lidem velmi záleží na budoucnosti naší planety a na ochraně životního prostředí. Ukazuje se, že změna klimatu, snižování biodiverzity a stupňující se množství přírodních katastrof, ale také úbytek kontaktu s přírodou a pobytu venku související se změnami životního stylu a životního prostředí, mohou mít zásadní negativní vliv i na duševní zdraví, a dokonce i na ochotu zakládat rodinu.

Klíčová gestora: MF, MMR, MO, MPSV, MSp, MŠMT, MV, MZ, MŽP, NSA, kraje, obce

Klíčová aktéři: Agentura pro sociální začleňování, PS Venkovská mládež NS MAS; UNICEF; ČAS; Centrum Anabell; META; rodinná a komunitní centra; střediska ekologické výchovy, další neziskové organizace pracující s mladými lidmi, obce a kraje

2.2.4. Důvěra mladých lidí ve veřejné instituce a partnerství mladých lidí s veřejnou správou

Pro fungování demokratického systému vládnutí je důležité, aby občané chovali důvěru ve veřejné instituce, které ho reprezentují. Napříč moderně fungujícími demokratickými státy lze v posledních letech pozorovat výrazný pokles důvěry **občanů ve vlády a veřejné instituce**, což jde ruku v ruce

s nárůstem populismu a extremismu. Klesá také důvěra ve veřejná média v souvislosti s šířením misinformací a dezinformací¹⁶.

Je proto důležité, aby byly nastaveny takové podmínky (legislativní, institucionální, administrativní), které budou přispívat ke zvýšení důvěry mladých lidí ze všech různých prostředí ve veřejné instituce a demokratický systém.

Jedním z klíčových faktorů pro posílení důvěry je **participace na věcech veřejných**, která umožňuje poznat a zapojit se do procesů ve veřejné správě.

Na jedné straně je třeba, aby ze strany veřejných institucí byly vytvářeny příležitosti pro participaci mladých lidí, aby existovaly konkrétní nástroje a instituce je uměly využívat. Zároveň je nutné dodržovat určité principy **smysluplné participace**, a sice garanci zpětné vazby nebo inkluzivní zapojení všech relevantních specifických skupin a odstraňovat případné bariéry v participaci mladých lidí.

Na druhé straně je důležité, aby i občané, včetně mladých lidí, byli dostatečně **motivovaní** k participaci, aby znali svá práva a nástroje participace a byli dostatečně informováni o příležitostech. V neposlední řadě by měli mladí lidé mít rovný přístup k participaci. K tomu může přispět například **vzdělávání v oblasti demokratického fungování státu a aktivního občanství**. Motivaci mohou také posílit aktivní mladí lidé, kteří mohou sloužit pro ostatní jako vzor a inspirace. Je žádoucí, aby do participace byli zapojeni i zranitelné skupiny mladých lidí, kteří často při participaci potřebují podporu. Záleží také na tom, jaká bude **první zkušenost** mladých lidí s participací na věcech veřejných. S tou se setkávají často poprvé buď ve školním prostředí nebo na lokální úrovni veřejné správy.

To, že tvůrci politik nebo lidé s rozhodovací pravomocí jsou většinou ze skupiny dospělých přesahujících horní věkovou skupinu mládeže, může hrát roli v opomíjení situace mladých lidí a nechuti zapojovat mladou generaci, se kterou si příliš nerozumí. Je třeba odstraňovat tyto předsudky spojené s charakterem různých věkových skupin, a naopak posilovat a kultivovat **mezigenerační dialog**.

Vzdělávání a výchova k aktivnímu občanství pak může pozitivně ovlivnit i volební účast mladých lidí, která je také nižší než u ostatních věkových skupin obyvatel.

Dalším pozitivním dopadem může být i zvýšení **zastoupení mladých lidí v rozhodovacích orgánech**, které je aktuálně velmi nízké¹⁷. Přitom se ukazuje jako zásadní pro zajištění toho, aby rozhodnutí veřejné správy a politiků zohledňovala různé perspektivy, těžila z různých zkušeností a aby nastavená opatření byla udržitelná a reagovala na zájmy, potřeby a specifika všech občanů. Aktivní zapojení mládeže může také inspirovat ostatní věkové skupiny a přinést nečekaná řešení.

Nedostatečné zastoupení mladých lidí v rozhodovacích procesech může způsobit mezigenerační nerovnost, kdy jsou potřeby mladých lidí nedostatečně reflektovány nebo některá témata nejsou z jejich pohledu dostatečně řešena. Příkladem situace, kdy vyvstaly otázky ohledně mezigenerační rovnosti navržených opatření, může být pandemie COVID-19.¹⁸ Příkladem nedostatečně řešené situace z pohledu mladých lidí pak může být klimatická změna.

Klíčové gestoři: MPSV, MD, MF, MK, MMR, MO, MPO, MPSV, MSp, MŠMT, MV, MZ, Ministerstvo zemědělství (dále MZe), Ministerstvo zahraničních věcí (dále MZV), MŽP, ÚV, obce, kraje

Klíčové aktéři: ČRDM, DZS, NPI ČR, SVČ, školy, knihovny, ČAS; Díky, že můžem; Člověk v tísni; střediska ekologické výchovy – Síť středisek ekologické výchovy Pavučina, SEVER, Tereza a další NNO; parlamenty dětí a mládeže a Republikové fórum parlamentů dětí a mládeže; ČSU; Digitální a informační agentura (dále DIA)

2.2.5. Procesy veřejné správy pro efektivní podporu mladých lidí

Aby podpora mladých lidí v České republice fungovala ve všech výše nastíněných oblastech, je třeba nastavit správné fungování určitých procesů ve veřejné správě.

Téma podpory mládeže je velmi široké a průřezové a dotýká se gesce velkého počtu ministerstev. Důležitou roli hraje nejen MŠMT, ale i ostatní ministerstva. Moderní demokratické státy si postupně uvědomují, že toto rozdrobené, avšak velké téma hraje významnou roli při vytváření lidského potenciálu státu, soudržnosti společnosti a v neposlední řadě i kultury a demokracie. Je třeba, aby byla podpora mladých lidí řešena v celé své šíři. To, že je téma politiky mládeže takto rozdělené mezi velký počet resortů, může vytvářet dojem, že se jedná o dílčí okrajové a nedůležité téma. Skutečností je, že se jedná o rozsáhlou agendu, která by měla být řešena **koordinovaně**.

Obecně by veřejné politiky a služby měly být vytvářeny s ohledem na **mezigenerační rovnost** a mezigenerační solidaritu, to znamená reflektovat potřeby a specifika různých věkových i dalších skupin obyvatelstva a zohledňovat dlouhodobé dopady, které mohou ovlivňovat i budoucí generace. Mladí lidé bezesporu tvoří sociální skupinu se specifickými potřebami, a proto by měli být také patřičně zohledňováni, stejně jako jiné skupiny obyvatel. Přístup, který by zajistil, že se tak bude dít, se nazývá „mainstreaming mládeže“. Tento princip zajišťuje, že hledisko a **potřeby mladých lidí jsou začleňovány do procesů tvorby, monitorování a hodnocení politik**, jakož i do rozhodovacích procesů. Výzvy, se kterými se potýkají mladí lidé, by neměly být řešeny izolovaně, ale měly by být integrovány do širších politických rámců.

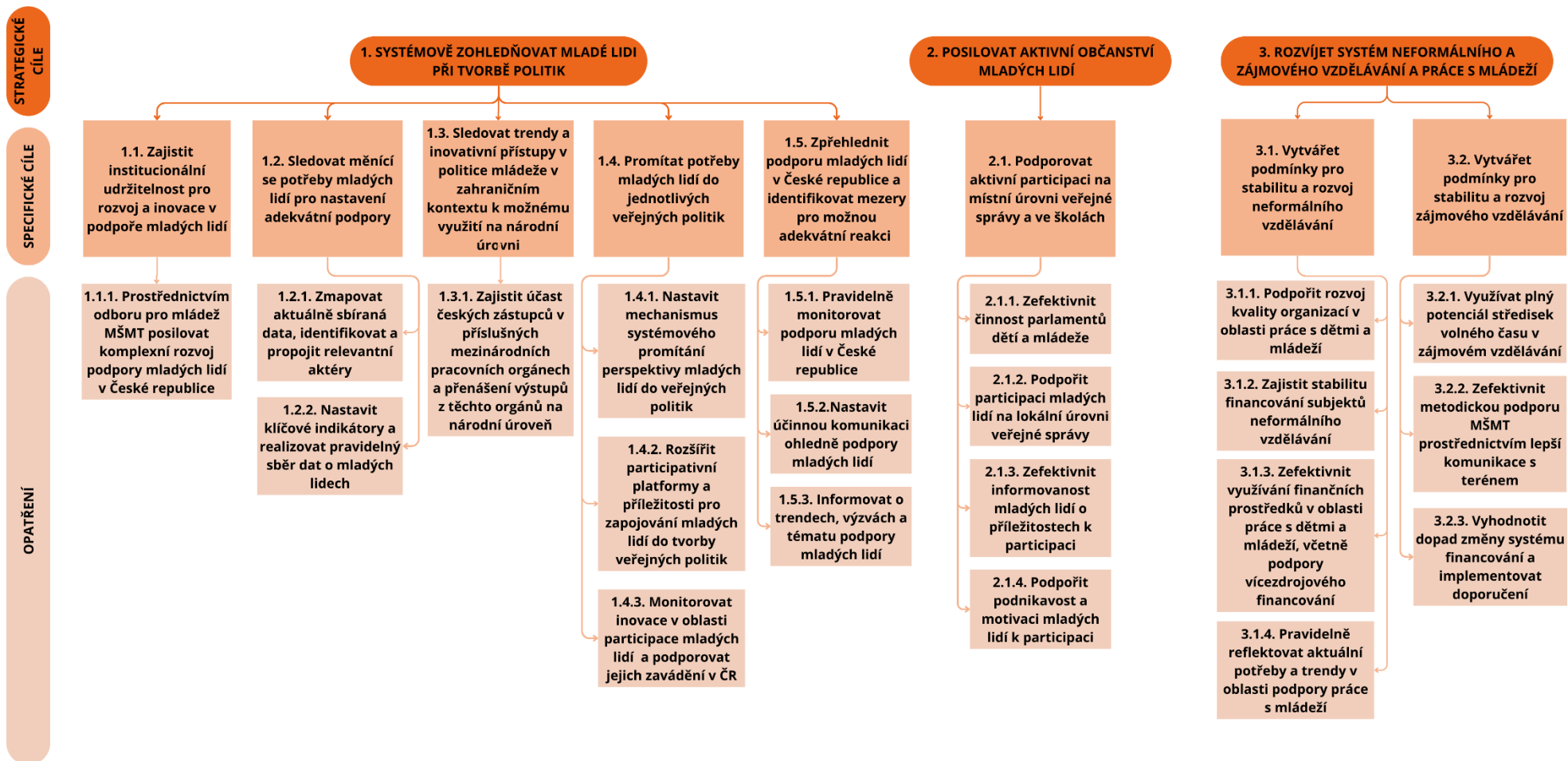
Konkrétních nástrojů mainstreamingu mládeže může být mnoho. Jedním z příkladů je zapojování mladých lidí do vytvářených politik nebo minimálně konzultování připravovaných veřejných politik s mladými lidmi. Dalším často využívaným nástrojem je pak hodnocení dopadu vytvářených politik na mladé lidi, (tzv. „youth check“), který může být i součástí procesu RIA.

Veřejné politiky zaměřené na podporu mladých lidí musí být tvořeny na tzv. evidence-based principu, tedy na základě relevantních dat. **Výzkumy a data o mladých lidech**, jejich názorech, potřebách a charakteristice jsou základem pro úspěšnou politiku mládeže.

Klíčoví gestoři: MPSV, Ministerstvo dopravy (dále MD), MF, MK, MMR, MO, MPO, MPSV, MSp, MŠMT, MV, MZ, MZe, MZV, MŽP, ÚV, obce, kraje

Klíčoví aktéři: ČRDM, DZS, SVČ, NPI ČR, ČSÚ, DIA, akademický sekto

Logický rámec cílů Koncepce

STRATEGICKÝ CÍL 1 SYSTÉMOVĚ ZOHLEDŇOVAT MLADÉ LIDI PŘI TVORBĚ POLITIK

Tento strategický cíl odráží potřebu mladých lidí být respektovanou skupinou ve společnosti. Při definování celospolečenských výzev a nastavování jejich řešení je třeba brát v potaz perspektivu mladých lidí a možnou specifickou jejich potřeb.

Investice do politiky mládeže musí být vnímány jako investice do budování lidského kapitálu České republiky a její konkurenceschopnosti. Stát by měl sloužit především jako tzv. pružina, která pomůže těm, kteří mají omezené příležitosti nebo se dostanou do tíživé situace, a navracet jim schopnost stát se samostatnými a ekonomicky úspěšnými dospělými občany našeho státu. Podle toho by měly být nastavovány veřejné služby. Na druhé straně také musí stát v krátkodobé i dlouhodobé perspektivě mít jasně definovanou vizi, co mladým lidem nabídnout, aby neodcházel na trvalo za z jejich pohledu lepšími životními podmínkami do zahraničí, byli ekonomicky aktivní, a tudíž nezávislí na státu, aby se chtěli podílet na sociálním, komunitním životě apod. a v konečném důsledku měli možnost rozvíjet svůj plný potenciál.

V opačném případě hrozí opomíjení potřeb mladých lidí v nově nastavovaných politikách. Nedostatečná pozornost věnovaná jejich specifickým potřebám, kterou mohou mladí lidé pociťovat, může zapříčinit nejen neefektivnost těchto politik, ale také pokles důvěry mladých lidí v moderně fungující demokratické instituce. Praxe také ukazuje, že zapojení mladých lidí do řešení výzev může přinášet nečekaná a inovativní řešení.

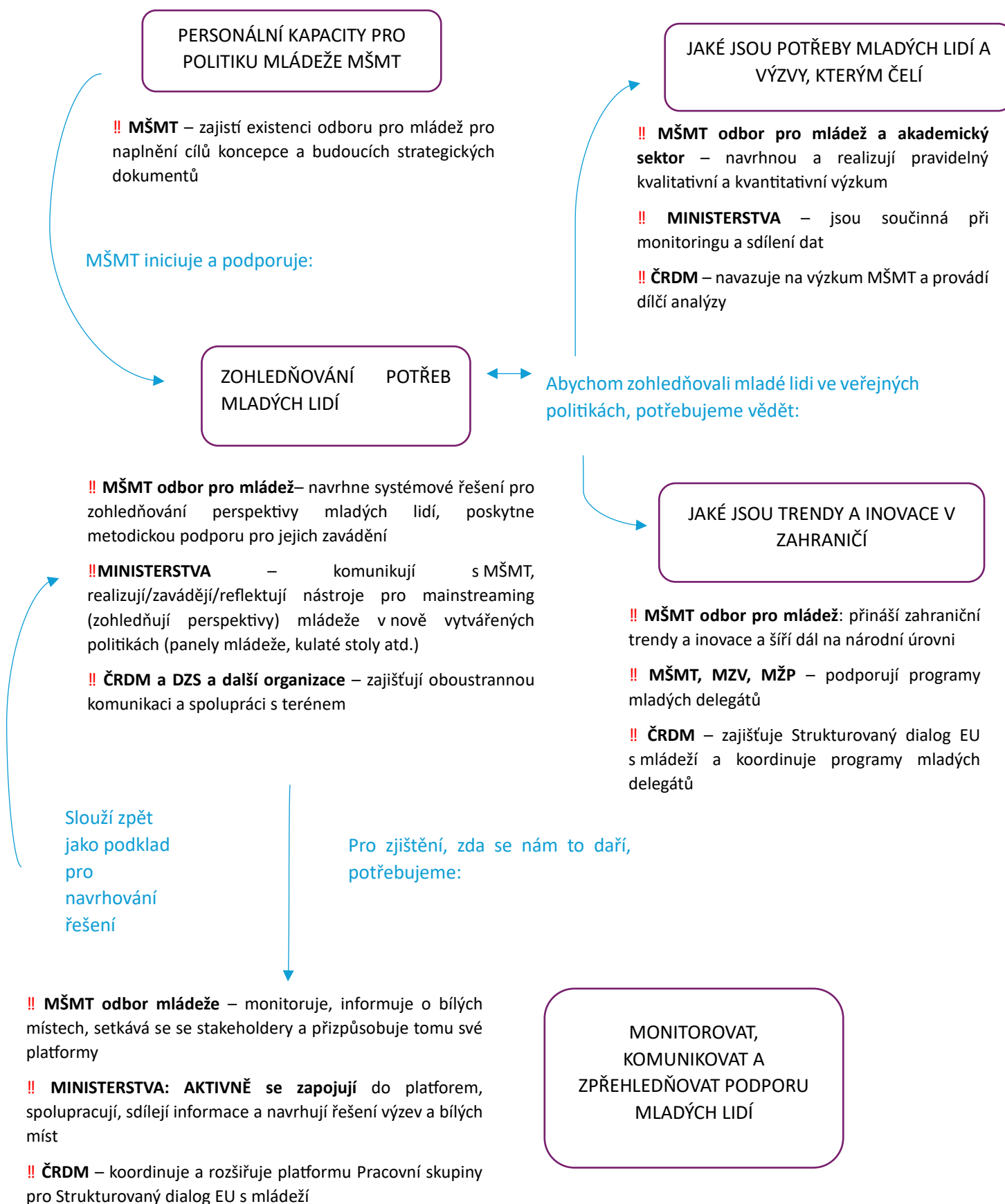
Aby mohl stát správně reagovat na potřeby mladých lidí ve svých resortních politikách na národní úrovni, ale i na regionální a místní úrovni, je třeba zaměřit se na podporu několika faktorů.

V prvé řadě je třeba pravidelně zjišťovat měnící se potřeby mladých lidí pomocí výzkumů zohledňujících statistické časové řady, aby nastavená řešení a rozhodnutí byla podložena dostatečně relevantními informacemi. Je také důležité monitorovat vývoj situace v oblasti podpory mladých lidí v zahraničí a zavádět nové trendy a inovace v podpoře mladých lidí.

Je třeba, aby veřejné instituce znaly a uměly správně využívat adekvátní nástroje pro reflexi perspektivy mladých lidí ve veřejných politikách. Jedním z takových nástrojů je i zapojování mladých lidí do tvorby veřejných politik. Při tomto zapojování by měly být dodržovány určité principy dobré praxe, zejména klást důraz na inkluzivní zapojení (nízkoprahovost, bez vzniku dalších nutných výdajů) mladých lidí s omezenými příležitostmi nebo předat zpětnou vazbu o využití poskytnutých podnětů v rámci zapojení mladých lidí.

Snahy o podporu mladých lidí v České republice musí být systematicky podporovány a do určité míry koordinovány. Je třeba, aby existovaly kapacity, které budou poskytovat celkový přehled o tom, co všechno stát realizuje pro podporu mladých lidí, a směřovat tuto podporu tak, aby reagovala na nové výzvy, případně pomoci nastavit priority pro efektivní využívání veřejných financí v této podpoře. Je důležité také identifikovat prostor ke zlepšení, rozvoji a inovacím v podpoře mladých lidí.

SCHÉMA STRATEGICKÉHO CÍLE 1

SPECIFICKÝ CÍL 1.1. Zajistit institucionální udržitelnost pro rozvoj a inovace v podpoře mladých lidí

Téma podpory mladých lidí je průřezové se silným meziresortním rozměrem. V České republice neexistuje nadresortní subjekt, který by celou agendu mládeže řídil a koordinoval, neexistuje ani přímo řízená organizace pod MŠMT, která by politiku mládeže implementovala, ani zákon o mládeži, který by jednotlivým subjektům přiděloval jasné role a finanční zabezpečení. Existuje však soubor úkolů, které musí být zajištěny:

- Mladí lidé a jimi formované organizace, organizace pracující s dětmi a mládeží, pracovníci s mládeží a další aktéři, v neposlední řadě i zahraniční subjekty, potřebují mít na centrální úrovni veřejné správy jasně definovaný koordinující a řídicí subjekt. Existence takového subjektu dává veřejnosti jasný signál o vnímání důležitosti tohoto tématu a snahy o rozvoj a inovace v oblasti podpory mladých lidí v České republice.
- Česká republika musí být v zahraničí zastupována jedním konkrétním subjektem, zejména pro jednání na úrovni Evropské unie, Rady Evropy, Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (dále OECD), Organizace spojených národů (dále OSN) a dalších podřízených orgánů. Je také důležité, aby tento subjekt byl schopný předávat doporučení, znalosti a zkušenosti, včetně příkladů dobré praxe ze zahraničí všem relevantním subjektům na české straně.
- Je potřeba působit na veřejné instituce a poskytovat jim metodickou pomoc, zejména pro správné zapojování mládeže do rozhodovacích procesů a tvorby politiky mládeže a předávání informací o nejnovějších trendech a dobré praxe v oblasti politiky mládeže.
- Roztříštěnost politiky mládeže mezi různé resorty a chybějící koordinační mechanismus způsobuje, že chybí souhrnná informace o tom, jak je podpora mladých lidí v České republice řešena a zda odpovídá na reálné výzvy a potřeby mladých lidí. Dalším negativním důsledkem je to, že je agenda mylně chápána jako okrajová, nebo jako součást vzdělávání a školství, což je v národním i evropském kontextu vnímáno mladými lidmi i odborníky na problematiku mládeže jako nepřijatelné zúžení široce pojatého přístupu k podpoře mládeže. Je třeba, aby bylo téma podpory mládeže komplexně a erudovaně vnímáno, monitorováno a řešeno.

Opatření 1.1.1. Prostřednictvím odboru pro mládež MŠMT posilovat komplexní rozvoj podpory mladých lidí v České republice

Existence odboru pro mládež v rámci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy byla obnovena v roce 2023. Odbor pro mládež sice nemá nadresortní koordinační gesci k celé politice mládeže, ale měl by plnit důležitou funkci pro rozvoj a inovace v oblasti podpory mladých lidí v České republice, a to zejména prostřednictvím následujících činností/plnění opatření stanovených touto Konceptí:

- Pravidelné definování hlavních výzev v oblasti podpory mládeže, které je třeba řešit, a předávání těchto výstupů vládě a ostatním resortům;
- Umožnění meziresortní komunikace a spolupráce v nastavování politiky mládeže;
- Základní monitorování podpory mladých lidí napříč resorty a dalšími aktéry veřejné správy;
- Zastupování České republiky v zahraničí v oblasti politiky mládeže a práce s mládeží a následné zprostředkování výsledků těchto jednání směrem ke všem relevantním aktérům v ČR;
- Vykonávání funkce kontaktního subjektu na úrovni státní správy pro mladé lidi a jejich organizace;

- Metodické podporování při tvorbě politiky mládeže pro ostatní subjekty veřejné správy a její rozvoj a implementaci inovací;
- Zajištění fungování Panelu mládeže MŠMT.

Odbor pro mládež MŠMT bude klíčovým subjektem v **naplňování akčních plánů této Koncepce**.

Gesce: MŠMT

SPECIFICKÝ CÍL 1.2. Sledovat měnící se potřeby mladých lidí pro nastavení adekvátní podpory

Při tvorbě Koncepce bylo identifikováno, že není systémově nastaven pravidelný sběr dat a vyhodnocování statistických a jiných údajů týkajících se mladých lidí, které by sledovaly jejich potřeby a výzvy, kterým čelí. Různé organizace realizují ad hoc výzkumy o současné mladé generaci. Jelikož ale není zajištěna pravidelnost a systémovost sběru dat, lze je pro nastavení strategického řízení politiky mládeže využít pouze do určité míry. Neexistuje ani souhrnný přehled o tom, jaká statistická data týkající se mládeže jsou v současné míře sbírána a jakými subjekty.

Dosavadní vývoj ukázal, že potřeby každé mladé generace se v průběhu doby mění, a je proto potřeba umožnit subjektům veřejné správy adekvátně reagovat na aktuální výzvy, kterým mladí lidé čelí. Dá se totiž očekávat, že výzvy, kterým čelí mladá generace se můžou později stát výzvami pro celou společnost.

Cílem je nastavit pravidelný a efektivní sběr relevantních dat a monitoring sbíraných dat o cílové skupině mladých lidí s ohledem na celou jejich různorodost a na základě sesbíraných dat nastavovat budoucí politiku na podporu mladých lidí.

Opatření 1.2.1. Zmapovat aktuálně sbíraná data, identifikovat a propojit relevantní aktéry

Pro monitoring existujících statistických dat a výzkumů týkajících se mladých lidí vejde MŠMT v kontakt a součinnost s dalšími relevantními resorty a aktéry a pokusí se identifikovat další potenciální zdroje/držitele dat o mladých lidech. Na základě této spolupráce **bude vytvořen přehled o typu a rozsahu sbíraných dat a jejich vlastníků**.

Gesce: MŠMT (odbor pro mládež)

Spolugesce: MD, MF, MK, MMR, MO, MPO, MPSV, MSp, MV, MZ, MZe, MZV, MŽP, ÚV, DIA, ČSÚ, DZS, ČRDM, ANEV, další instituce/organizace identifikované v průběhu realizace opatření, které disponují statistickými daty o mladých lidech.

Opatření 1.2.2. Nastavit klíčové indikátory a realizovat pravidelný sběr dat o mladých lidech

MŠMT bude ve své práci se statistickými daty cílit mimo formální vzdělávání i na skupinu mladých lidí ve věku 15–30 let a zohlední tuto cílovou skupinu v relevantních výzkumech a analýzách.

Bude revidována potřebnost a využitelnost v minulosti sbíraných dat na webové stránce Mládež v číslech a zváženo její využití do budoucna v modifikované podobě.

V roce 2025 bude zveřejněn kvalitativní výzkum o mladých lidech realizovaný Institutem pro výzkum socioekonomických dopadů nemocí a systémových rizik (dále Institut SYRI). MŠMT vyhodnotí vhodnost využití metodologie a společně se zástupci akademického sektoru nastaví **pravidelný kvantitativní**

výzkum umožňující sběr dat, a především vytvoření jejich časových řad. Data by měla být sbírána prostřednictvím periodického online dotazníku v předpokládaném intervalu 1x za 3 roky. Kvantitativní sběr dat bude **doplněn o kvalitativní výzkum** v předpokládaném intervalu 1x za 5 let.

Bude revidována spolupráce mezi MŠMT a analytickým centrem ČRDM a sleděna realizace výzkumných potřeb s cílem vyhnout se duplicitě při nákupu dat a při tvorbě dílčích analýz.

Bude navázána spolupráce s vysokými školami ohledně identifikace potenciálních témat pro závěrečné studentské práce.

Gesce: MŠMT (odbor pro mládež)

Spolugesce: ČRDM (analytické centrum a Strukturovaný dialog s mládeží), ANEV, akademický sektor

SPECIFICKÝ CÍL 1.3. Sledovat trendy a inovativní přístupy v politice mládeže v zahraničním kontextu k možnému využití na národní úrovni

Pokud chce Česká republika zůstat konkurenceschopná, a to nejen v rámci Evropy, je třeba do národní politiky mládeže promítat i globální trendy, sledovat rozvoj a inovace v oblasti mládeže v mezinárodním kontextu a reflektovat tuto praxi na národní úrovni. Je třeba aktivně spolupracovat s organizacemi a institucemi, které se významně věnují oblasti podpory mladých lidí, a to zejména na úrovni EU, RE, OECD a OSN.

V rámci mezinárodní spolupráce a fungování odborných útvarů je ze strany výše zmíněných institucí také vydávána řada doporučení, odborných publikací, metodik či návodů. Pro jejich využívání v české praxi je třeba tyto výstupy monitorovat, znát jejich obsah a šířit povědomí o jejich existenci.

Opatření 1.3.1. Zajistit účast českých zástupců v příslušných mezinárodních pracovních orgánech a přenášení výstupů z těchto orgánů na národní úroveň

Budou vymezeny dostatečné **kapacity na zapojení české strany v mezinárodních pracovních a statutárních orgánech** věnujících se oblasti podpory mladých lidí. V těchto orgánech budou zástupci aktivně působit a šířit povědomí o dobré praxi z České republiky a zároveň monitorovat zahraniční praxi a zvažovat její relevanci pro využití na národní úrovni. Česká republika by měla být prostřednictvím odboru pro mládež MŠMT zastoupena zejména na úrovni následujících mezinárodních organizací/institucí:

- EU
- RE
- OECD
- CEI

Zároveň **bude podporována účast mladých českých delegátů a delegátek**, zejména prostřednictvím programů Mladí delegáti Dialogu EU s mládeží a Mladí delegáti ČR do OSN. Jejich účast na mezinárodních akcích zajišťuje nejen dobrou reprezentaci ČR v zahraničí, ale následná **osvětová činnost** delegátů na národní úrovni umožňuje přenos mezinárodních zkušeností mezi širší skupinu českých mladých lidí. Ti mohou osobitě zkušenosti od svých vrstevníků (peer-learning) lépe přijmout a mohou pro ně být vzory, které mladým lidem často chybí (na základě výstupů z analytické části zpracování Koncepce).

U klíčových výstupů vydávaných zahraničními organizacemi či institucemi bude MŠMT **zajišťovat informovanost mezi českou odbornou veřejností** o jejich existenci prostřednictvím sociálních sítí, webové stránky MŠMT, či za využití existujících pracovních orgánů.

Gesce: MŠMT

Spolugesce: DZS, ČRDM, MŽP, MZV

SPECIFICKÝCÍL 1.4. Promítat potřeby mladých lidí do jednotlivých veřejných politik

Promítání perspektivy mladých lidí a jejich potřeb do nastavování veřejných politik je praxe, která by v moderně fungujícím demokratickém státu neměla chybět (viz Závěry Rady a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, o podpoře začleňování problematiky mládeže do rozhodovacích procesů politik v Evropské unii (C/2023/1342)¹⁸ a Usnesení Evropského parlamentu o odkazu Evropského roku mládeže 2022¹⁹).

Potřeby mladých lidí v demografické projekci stárnoucí populace mohou být stále více upozadovány, což má velmi negativní vliv na míru důvěry mladých lidí ve veřejné instituce a politiky. Je třeba, aby byl dodržován princip mezigenerační solidarity a mezigenerační spravedlnosti a při vytváření veřejných politik reflektovat stejnou měrou potřeby nejen u převažující stárnoucí generace, ale i u současné a budoucí mladé generace včetně dopadu, který na různé generace veřejné politiky mohou mít.

V zahraniční praxi již existuje několik příkladů systémového zohledňování perspektivy mladých lidí v tvorbě veřejných politik, avšak mnoho států stále hledá ideální řešení odpovídající národní realitě a specifikám jejich systému veřejné správy. Také Česká republika by měla v dohledné době navrhnout svůj vlastní přístup k této problematice.

Jedním z nástrojů, které mohou přispět k zohledňování potřeb mladých lidí, je jejich zapojování do samotné tvorby politik a rozhodování o řešení celospolečenských výzev. Jako úspěšný příklad dobré praxe pro inspiraci ministerstev může sloužit Panel mládeže MŠMT, založený v březnu 2024 při sekci vzdělávání a mládeže MŠMT.

Opatření 1.4.1. Nastavit mechanismus systémového promítání perspektivy mladých lidí do veřejných politik

Bude zmapována zahraniční praxe systémového zohledňování perspektivy mladých lidí při vytváření veřejných politik a vyhodnocena její přenositelnost do systému veřejné správy v České republice. Na základě toho budou navrženy varianty **systémového řešení pro zohledňování perspektivy mladých lidí ve vytvářených veřejných politik**, akceptovatelné na centrální úrovni veřejné správy. Toto řešení bude komunikováno v rámci ústřední veřejné správy.

Gesce: MŠMT

Opatření 1.4.2. Rozšířit participativní platformy a příležitosti pro zapojování mladých lidí do tvorby veřejných politik

Z období tvorby Koncepce lze vykázat několik příkladů dobré praxe zapojování mladých lidí a zohledňování jejich perspektivy ve veřejných politikách na centrální úrovni veřejné správy. Zároveň na některých ministerstvech také vznikaly snahy o ustanovení podobných participačních platform.

Ministerstva, která ve větší míře cílí na skupinu mladých lidí nebo řeší výzvy, které mladí lidé považují za klíčové, by měla zvážit **založení dlouhodobě fungující platformy složené ze zástupců mladých lidí**, aby je mohla do tvorby svých veřejných politik zapojovat a reflektovat jejich názory a potřeby. Jedná se o tato ministerstva: MPSV (práce s mladými lidmi z odlišných kulturních a životních podmínek), MZ (duševní zdraví a zdravý životní styl), MŽP (klimatická změna) a MMR (bydlení).

Ostatní resorty by měly v tvorbě svých resortních veřejných politik využívat vhodné **nástroje pro zapojování mladých lidí** do jejich tvorby v případě, že se jich problematika dotýká a jsou vytvářena opatření cílená na mladé lidi (například kulaté stoly, fokusní skupiny apod.).

MŠMT **vytvoří metodiku** smysluplného zapojování mladých lidí do tvorby veřejných politik, což znamená například důraz na inkluzi při výběru participantů, poskytování zpětné vazby, či odstraňování potenciálních bariér. Pro tvorbu metodiky budou ke spolupráci osloveni/vyzváni další odborníci z jiných resortů a dalších institucí věnující se tématu zapojování občanů do tvorby veřejných politik.

MŠMT bude ve spolupráci se svými přímo řízenými organizacemi hledat a zprostředkovávat ostatním ministerstvům nástroje pro možné financování takových aktivit.

Podpora participace mladých lidí na lokální úrovni je řešena v rámci specifického opatření pod cílem 2.

Gesce: MŠMT, DZS, partneři ze strany NNO

Spolugesce: MD, MF, MK, MMR, MO, MPO, MPSV, MSp, MV, MZ, MZe, MZV, MŽP, ÚV, DIA

Opatření 1.4.3. Monitorovat inovace v oblasti participace mladých lidí a podporovat jejich zavádění v ČR

MŠMT bude pravidelně sledovat vznik nových inovací v oblasti participačních nástrojů, včetně digitálních (Civic Tech), a **zviditelňovat úspěšné inovace** mezi odbornou veřejností. V případě digitálních nástrojů bude MŠMT vybrané nástroje ověřovat z hlediska jejich funkčnosti a využitelnosti a následně doporučovat jejich využití pro ostatní subjekty veřejné správy.

Gesce: MŠMT

Spolugesce: ÚV a další partneři vyvíjející inovace

SPECIFICKÝ CÍL 1.5. Zpřehlednit podporu mladých lidí v České republice a identifikovat mezery pro možnou adekvátní reakci

V době tvorby Koncepce se ukázalo, že velká část ministerstev určitým způsobem implementuje podporu mladých lidí ve svých agendách. Žádný subjekt však nemonitoruje tuto podporu komplexně, a tak dochází k tomu, že téma podpory mládeže je mylně chápáno jako okrajové téma, nebo často chybí představa o tom, co všechno se pod tímto pojmem skrývá.

Je třeba, aby fungoval pravidelný monitoring aktivit na podporu mladých lidí v České republice. Jeho cílem je přispívat k tomu, aby měly stát a vláda přehled o tom, na jaké úrovni je podpora mladých lidí v České republice realizována, aby zmapoval slabá místa a usnadnil plánování budoucího rozvoje podpory mladých lidí. Je také důležité, aby bylo téma podpory mladých lidí správně chápáno v celé své šíři a byla mu věnována adekvátní pozornost.

Opatření 1.5.1. Pravidelně monitorovat podporu mladých lidí v České republice

Bude nastaven **pravidelný monitoring podpory mládeže na úrovni ministerstev a krajů**, v předpokládaném intervalu **2027 a 2030**. To bude zajištěno zejména mapováním strategických dokumentů, programů a projektů na podporu mládeže na národní a krajské úrovni, včetně Dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy krajů. Tento **přehled bude předložen Radě pro mládež, neformální a zájmové vzdělávání a zveřejněn na webu MŠMT**. Monitoring bude provádět MŠMT za součinnosti ostatních resortů a krajů tak, aby nevytvářel nadměrnou administrativní zátěž.

Gesce: MŠMT

Spolugesce: MD, MF, MK, MMR, MO, MPO, MPSV, MSp, MV, MZ, MZe, MZV, MŽP, ÚV, DIA

Opatření 1.5.2. Nastavit účinnou komunikaci ohledně podpory mladých lidí

Budou provedeny revize zefektivnění komunikace ve stávajících platformách (Rada pro mládež, neformální a zájmové vzdělávání a Pracovní skupina pro Strukturovaný dialog s mládeží) v kontextu podpory mládeže v rámci realizace Koncepce a **budou zavedeny nové prvky umožňující efektivnější komunikaci a spolupráci mezi resorty**. Případně bude zváženo vznik nové platformy usnadňující jednotlivým útvarům z různých ministerstev komunikaci a vzájemnou informovanost o své činnosti v oblasti podpory mladých lidí.

Je třeba, aby existovala platforma na pracovní úrovni, která by umožnila pravidelné setkávání a pomohla sdílet řešení problémů či konzultace průřezových témat.

Na základě pozitivní zpětné vazby a poptávky ze strany klíčových aktérů zapojených do tvorby Koncepce bude MŠMT pokračovat v participativní implementaci a **v pravidelných kulatých stolech**.

Gesce: MŠMT

Spolugesce: Národní pracovní skupina pro strukturovaný dialog s mládeží (ČRDM)

Opatření 1.5.3. Informovat o trendech, výzvách a tématu podpory mladých lidí

Na základě pravidelného výzkumu, sledování indikátorů v oblasti potřeb mladých lidí, monitoringu zahraniční praxe a podnětů ze strany relevantních stakeholderů a mladých lidí **bude MŠMT pravidelně informovat o potřebách a výzvách týkajících se mladých lidí** v České republice. K informování bude

využívat webové stránky, sociální sítě, existující pracovní platformy a případně další akce či konference vhodné pro sdílení informací.

Gesce: MŠMT

STRATEGICKÝ CÍL 2 POSILOVAT AKTIVNÍ OBČANSTVÍ MLADÝCH LIDÍ

Pro participaci mladých lidí na věcech veřejných a zohledňování jejich perspektivy ve veřejných politikách je důležité nejen to, aby veřejné instituce uměly používat správné nástroje, ale i to, aby mladí lidé věděli, jaké mají možnosti a příležitosti. Zároveň je třeba mladé lidi vhodně motivovat k participaci a podporovat rozvoj jejich podnikavosti.

Často dochází k opakované participaci či zapojení stále stejných aktivních jedinců. Je přitom žádoucí, aby byly reprezentovány různé specifické skupiny mladých lidí, s ohledem na jejich věk, region, ve kterém žijí, či jejich status (studující, pracující, nezaměstnaní). Specifický důraz by měl být kladen na zastoupení mladých lidí s omezenými příležitostmi, které je potřeba motivovat více než ostatní.

Tento strategický cíl má ambici posílit motivaci a aktivní občanství mladých lidí prostřednictvím podpory a rozvoje takových příležitostí k participaci, které jsou jim nejbližší a díky kterým tak mohou získat první pozitivní zkušenosti s participací na veřejném životě. Jedná se především o participaci ve školním prostředí, zejména prostřednictvím parlamentů dětí a mládeže, a participaci na lokální úrovni, tedy na úrovni obcí a krajů, kde existuje široké spektrum nástrojů, a lze čerpat zkušenosti i ze zahraniční praxe.

Pokud bude první zkušenost mladých lidí s participací vnímána jako smysluplná, může se stát velkou motivací do budoucna a mít pozitivní efekt na jejich celoživotní aktivní občanství.

SPECIFICKÝ CÍL 2.1. Podporovat aktivní participaci na místní úrovni veřejné správy a ve školách

Opatření 2.1.1. Zefektivnit činnost parlamentů dětí a mládeže

V České republice existují různé typy parlamentů dětí a mládeže a dle zástupců mladých lidí ne všechny tyto subjekty fungují ideálně. Jistý přehled o počtu, typech parlamentů je postupně zpracováván Republikovým fórem parlamentů dětí a mládeže. MŠMT přitom nevede žádnou evidenci školských parlamentů dětí a mládeže. Bylo by žádoucí zmapovat případná specifika fungování existujících parlamentů dětí a mládeže.

Jelikož se jedná o ideální nástroj pro podporu podnikavosti a občanské angažovanosti mladých lidí, budou **definovány největší bariéry pro efektivní fungování** parlamentů dětí a mládeže a budou navrženy **kroky pro jejich odstranění** a postupně dojde k implementaci navržených kroků.

Budou také identifikovány a sesbírány příklady dobré praxe, a na základě nich definovány hlavní faktory, které pozitivně ovlivňují chod parlamentů dětí a mládeže a přispívají k zapojení různorodých skupin dětí a mládeže. Tyto **modely efektivního fungování parlamentů** budou šířeny mezi všechny aktéry parlamentů dětí a mládeže.

Gesce: MŠMT

Spolugesce: ČŠI, ČRDM, Republikové fórum parlamentů dětí a mládeže, ČSÚ, SVČ, další NNO

Opatření 2.1.2. Podpořit participaci mladých lidí na lokální úrovni veřejné správy

Ve spolupráci se zastřešujícími organizacemi obcí budou **identifikovány a sesbírány příklady dobré praxe v oblasti participace mladých lidí** na lokální úrovni. Zároveň bude zmapována dobrá praxe i na zahraniční úrovni. Následně budou tyto příklady dobré praxe šířeny na relevantních platformách mezi zástupce místní veřejné správy, například na výroční konferenci Moderní veřejná správa.

Dále bude vytvořena **metodika zaměřená na různé formy participace mladých lidí a možnosti jejich podpory** na místní či krajské úrovni, která bude obsahovat přehled existujících nástrojů, včetně návodu na jejich využití v praxi. Jako vzor mohou taktéž posloužit podobné metodiky vydané v zahraničí (např. Slovinsko).

Gesce: MŠMT

Spolugesce: MV, Národní síť Zdravých měst, SMO ČR, SMS ČR, Asociace krajů České republiky, ČRD, SVČ, akademický sektor, střediska ekologické výchovy, neziskový sektor

Opatření 2.1.3. Zefektivnit informovanost mladých lidí o příležitostech k participaci

Příležitosti k participaci mladých lidí jsou dle zástupců samotné mládeže často roztržštěné a chybí jejich ucelený přehled. Vzhledem k tomu, že ze strany mladých lidí jsou vyvíjeny iniciativy na zlepšení této situace, bude MŠMT **podporovat inovativní projekty** zejména formou udělování záštít a bude podporovat informovanost o jejich existenci.

Zároveň bude MŠMT využívat kontakty na organizované i neorganizované mladé lidi a bude jim nabízet zprostředkování informací o nově vznikajících příležitostech k participaci zejména na úrovni centrální veřejné správy, za využití vhodných komunikačních nástrojů, například **online newsletteru**.

Ve spolupráci se zástupci mladých lidí vznikne také **rozdělovník informující o klíčových příležitostech k participaci mladých lidí**.

Gesce: MŠMT

Opatření 2.1.4. Podpořit podnikavost a motivaci mladých lidí k participaci

Jednou ze základních klíčových kompetencí pro mladé lidi je podnikavost. Podnikavé myšlení v sobě zahrnuje širokou škálu dovedností, od dobrého nápadu přes odvahu ho realizovat a schopnost nadchnout pro něj další lidi. Evropský rámec kompetencí k podnikavosti EntreComp²⁰ definuje podnikavost jako schopnost využívat příležitostí a nápadů a vytvářet z nich hodnoty pro ostatní, ať už finanční, kulturní nebo společenské. Obdobně Evropský rámec kompetencí k udržitelnosti GreenComp²¹ zdůrazňuje jako významnou složku kompetencí „konání ve prospěch změny ve spolupráci s ostatními“. Na základě předpovědí vývoje trhu práce i občanské společnosti jsou a budou dovednosti spojené s podnikavostí stále více potřeba. Podnikavost tak silně souvisí s participací na věcech veřejných.

V době tvorby Koncepce byla podnikavost a občanské zapojování aktivně podporovány jako klíčové kompetence zejména prostřednictvím formálního vzdělávání. Avšak je žádoucí naplno využít i potenciál neformálního a zájmového vzdělávání v oblasti podpory podnikavosti mladých lidí a zejména jejich participace na věcech veřejných. Podpora těchto aktivit bude **zakomponována do stávajících dotačních výzev**.

Gesce: MŠMT

Spolugesce: Asociace podnikavé Česko, další NNO

STRATEGICKÝ CÍL 3 ROZVÍJET SYSTÉM NEFORMÁLNÍHO A ZÁJMOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ A PRÁCE S MLÁDEŽÍ

Práce s mladými lidmi, ať už na principu neformálního nebo zájmového vzdělávání, je klíčovým nástrojem pro rozvoj plného potenciálu mladých lidí, zejména pro rozvoj jejich kompetencí pro samostatný život. Význam organizací v neformálním a zájmovém vzdělávání není jenom v tom, že vychovávají děti a mladé lidi prostřednictvím volnočasových aktivit a společných zážitků, ale také v tom, že většinu z těchto dětí a následně mladých lidí ovlivní i pro období dospívání a často i v jejich celoživotním směřování. Tito aktéři přinášejí do vzdělávání to, co často v oblasti formálního vzdělávání chybí. Je to výchova prožitkem, výchova k zodpovědnosti za sebe i za druhé, výchova formou přímého kontaktu s přírodou, výchova k dobrovolnictví, odolnosti, participaci, toleranci apod.

Právě proto klade MŠMT velký důraz na podporu neformálního vzdělávání a na propojování formálního a neformálního vzdělávání. Je třeba dosáhnout toho, aby propojování formálního a neformálního vzdělávání nefungovalo pouze ve vybraných organizacích a školách, ale stalo se samozřejmostí pro většinu subjektů obou typů vzdělávání v celé České republice, napříč regiony.

To, jak mladí lidé tráví svůj volný čas, může hrát velkou roli nejen při rozvoji jejich potenciálu a budoucím kariéřním směřování, ale způsob trávení volného času ovlivňuje celkový wellbeing a pocit spokojenosti. Je třeba zajistit mladým lidem možnost smysluplného trávení volného času, podporovat je v jejich talentu a nadání, umožnit jim zažít úspěch, a to vše s důrazem na rovný přístup.

Oblast neformálního vzdělávání je charakteristická velkou pestrostí poskytovatelů. Patří sem jak NNO pracující s dětmi a mládeží, tak sportovní a kulturní spolky, střediska environmentální výchovy, paměťové instituce (knihovny, muzea), galerie, science centra a další. Metody neformálního vzdělávání používají také subjekty zájmového vzdělávání, zejména SVČ. Jejich činnost je však na rozdíl od ostatních forem neformálního vzdělávání upravena zákonem, proto pro jejich stabilitu a rozvoj musí být stanoven jiný typ opatření než pro ostatní organizace (např. NNO).

Významnými subjekty v oblasti práce s dětmi a mládeží a neformálního vzdělávání jsou NNO. Jejich činnost má zpravidla dlouholetou tradici sahající někdy až do začátku minulého století.²² Aktivity těchto organizací byly od začátku devadesátých let minulého století finančně podporovány ze strany MŠMT v rámci tzv. programů státní podpory práce s dětmi a mládeží pro NNO. Díky této podpoře mohly tyto organizace (a to jak tradiční, vzniklé v minulosti, tak i ty zcela nové vzniklé po roce 1989), rozvíjet svoji činnost ve prospěch dětí a mládeže v rámci jejich volnočasových aktivit.

Česká republika také disponuje jedinečnou sítí 335 (dle Školského rejstříku 2024) středisek volného času, která jako školská zařízení zajišťují zájmové vzdělávání a tím současně působí v oblasti primární prevence. Činnost středisek volného času se řídí školským zákonem a vyhláškou č. 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání.

V souladu s ní poskytují širokou škálu aktivit od pravidelných zájmových útvarů (kroužků a klubů) a jednorázových akcí, workshopů a besed, až po příměstské a pobytové tábory, soustředění či programy pro rozvoj talentů. Kvalitu poskytovaných služeb garantuje kvalifikovaný personál.

Pracovníci s mládeží nebo pedagogové volného času bývají pro mladé lidi často sociálním vzorem a mají obrovský potenciál v práci s mládeží nejen co se týče volnočasových aktivit, ale i aktivit v oblasti primární prevence. Měli by proto pravidelně reflektovat aktuální vývoj a průběžně se vzdělávat v nových trendech a přístupech v práci s mladými lidmi, například přizpůsobit metody práce mladým lidem ve věku 15+, umět reagovat, pokud se mladí lidé nachází v obtížných situacích, například v případě obětí šikany, sexuálního násilí, nebo s mladými lidmi potýkajícími se s duševními problémy.

Strategický cíl 3 má zajistit podmínky pro stabilní fungování tohoto klíčového nástroje a umožnit jeho další rozvoj. Je třeba přitom zohlednit, že podpora neformálního vzdělávání a propojování formálního a neformálního vzdělávání je řešena nejen ve Strategii vzdělávání 2030+ a v jejím implementačním dokumentu pro roky 2023-2027, kterým je Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR, ale i ve Strategii spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na léta 2021-2030 a dalších dokumentech.

SPECIFICKÝ Cíl 3.1. Vytvářet podmínky pro stabilitu a rozvoj NEFORMÁLNÍHO vzdělávání

Neformální vzdělávání potřebuje ze strany státu jasné uznání jeho klíčové role v rozvoji plného potenciálu mladých lidí a adekvátní podporu, zejména v podobě stabilního a předvídatelného financování, a to nejen ze strany ministerstev, ale i ze strany krajů.

Na druhou stranu by měl stát zajistit také to, aby systém podpory reagoval na aktuální potřeby a výzvy mladých lidí, pracovníků s mládeží a pedagogů volného času a promítal je částečně do nastavené finanční podpory. Je také důležité, aby i subjekty neformálního vzdělávání měly přehled o všech možnostech podpory jejich činnosti a snažily se je co nejvíce využívat.

Stát by měl zajistit rozvoj uznávání neformálního vzdělávání různými formami. Jednou z nich je zvýšení povědomí o kompetencích získávaných pracovníky s dětmi a mládeží v neformálním vzdělávání mezi nimi samotnými (sebeevaluace), ve vzdělávacích institucích, ve společnosti obecně a konečně mezi zaměstnavateli. Další formou je rozvíjení systému profesních kvalifikací v oblasti práce s dětmi a mládeží v rámci zákonem ukotvené Národní soustavy kvalifikací.

Klíčová je též podpora mezinárodních programů a výměn a šíření povědomí o nich. Program Erasmus+ nabízí příležitosti jak pro mládež, tak i pro pracovníky s mládeží a zároveň se podstatná část programu věnuje profesionálnímu rozvoji organizací a partnerství. Díky tomu je možné zajistit rozvoj organizací nabízejících příležitosti v neformálním vzdělávání, a to bez navýšení požadavků na státní rozpočet.

Kromě níže uvedených opatření je třeba, aby MŠMT ve své finanční podpoře volnočasových aktivit a neformálního vzdělávání uplatňovalo přístup, který zohledňuje různé typy poskytovatelů (např. dle právní subjektivity) a různé mechanismy a možnosti jejich financování.

Opatření 3.1.1. Podpořit rozvoj kvality organizací v oblasti práce s dětmi a mládeží

MŠMT od roku 2016 jasně stanovilo podmínky pro udělování titulu „organizace uznaná pro práci s dětmi a mládeží“. NNO, usilující o získání tohoto titulu, musejí naplňovat řadu kvalitativních i kvantitativních kritérií, jako např. nadregionální působnost, existence strategického plánu, fungující vnitřní procesy řízení v organizaci, interní vzdělávací systém, práce s dobrovolníky a další. Ty organizace, které titul (vztahený vždy na určité období) od MŠMT obdržely, mohou toto osvědčení využívat ke své prezentaci navenek a také mohou automaticky žádat o dotaci ve vybraných dotačních výzvách.

MŠMT bude i po roce 2026 pokračovat v zavedeném konceptu udělování titulu „organizace uznaná pro práci s dětmi a mládeží“ a bude ho dále rozvíjet s ohledem na aktuální vývoj a potřeby společnosti.

MŠMT bude zvyšovat povědomí o kompetencích získávaných pracovníky s dětmi a mládeží v neformálním vzdělávání ve vzdělávacích institucích, ve společnosti obecně a mezi zaměstnavateli. Podpoří rovněž aktivity NNO zlepšující sebeuvědomění pracovníků s dětmi a mládeží o kompetencích, které získávají (sebeevaluace), a schopnost jejich artikulace navenek prostřednictvím méně či více

formalizovaných cest. V současné době je vytvořeno několik profesních kvalifikací pro oblast práce s dětmi a mládeží, které jsou začleněny do Národní soustavy kvalifikací dle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů. **MŠMT bude usilovat o zvyšování povědomí o těchto kvalifikacích napříč různými skupinami ve společnosti a přispívat k rozvoji uznávání neformálního vzdělávání různými formami.**

Gesce: MŠMT

Opatření 3.1.2. Zajistit stabilitu financování subjektů neformálního vzdělávání

Kromě NNO uznaných MŠMT pro práci s dětmi a mládeží, které pracují na nadregionální úrovni (7 a více krajů) a splňují jasně daná kritéria, mají v České republice své nezastupitelné postavení i ostatní NNO pracující s dětmi a mládeží na místní, krajské i nadregionální úrovni a další organizace v oblasti neformálního vzdělávání.

Významnou a historicky vyvíjející se skupinou NNO jsou tzv. střešní organizace v oblasti práce s dětmi a mládeží. Jejich cílem je zastupovat společné zájmy svých členů navenek, např. vůči veřejné správě, a dále poskytovat servisní zázemí a zajišťovat společné aktivity svých členských organizací. Mezi střešní organizace patří na národní úrovni ČRD M a dále krajské rady dětí a mládeže, případně další střešní organizace. ČRD M dnes představuje reprezentativní a respektovanou platformu, která sdružuje více než stovku organizací v oblasti práce s dětmi a mládeží. Krajské rady dětí a mládeže pokrývají regiony v České republice pouze částečně – v některých krajích jsou více rozvinuté, v jiných méně a v některých úplně chybí.

Pro všechny tyto typy organizací je třeba hledat možnosti všestranné podpory (metodické, finanční, morální), které odpovídají jejich působnosti a zaměření, napříč veřejnou správou.

V roce 2024 byla na MŠMT zahájena pilotáž víceletého (tříletého) financování střešních organizací pro práci s mládeží. Cílem je zajistit větší stabilitu a předvídatelnost a snížit administrativní zátěž jak žadatelů o finanční podporu, tak poskytovatelů této finanční podpory. V rámci pilotního období **bude proces víceletého financování průběžně vyhodnocován**. Následně proběhne rozhodnutí o zrušení či rozšíření této praxe ve finanční podpoře práce s mládeží. Pokud by se tento systém osvědčil, **lze šířit tuto praxi jako inspirativní příklad i pro ostatní resorty**.

Toto opatření cílí na aktéry neformálního vzdělávání vyjma zájmového.

Gesce: MŠMT

Opatření 3.1.3. Zefektivnit využívání finančních prostředků v oblasti práce s dětmi a mládeží, včetně podpory vícezdrojového financování

MŠMT se ve spolupráci s dalšími partnery v předchozích letech snažilo, aby se omezené finanční prostředky určené na podporu práce s dětmi a mládeží a neformálního vzdělávání v NNO postupně navyšovaly. To se v některých letech dařilo více, v některých letech méně. V roce 2024 však došlo k významnému poklesu objemu těchto prostředků z důvodu plošného krácení všech dotačních titulů v rámci úsporného balíčku a ozdravení veřejných financí. Proto je třeba hledat další možnosti a cesty k podpoře této oblasti.

MŠMT bude pokračovat v **úpravách podmínek a náležitostí vypisovaných dotačních výzev vedoucí k vyšší efektivitě** ve využívání dotačních prostředků.

Některé příležitosti k financování určitých aktivit nejsou ze strany subjektů neformálního vzdělávání vždy naplno využívány, jedná se například o evropské komunitární programy Erasmus+ a Evropský sbor solidarity, finanční prostředky z Evropského fondu mládeže RE. Finanční podprogramy Ministerstva

obrany v oblasti přípravy občanů k obraně státu (POKOS) jsou zase využívány úzkým spektrem neziskových organizací, které podávají své žádosti. Z tohoto důvodu budou **zmapovány možné bariéry nedostatečného nebo neefektivního čerpání finančních prostředků pro oblast neformálního vzdělávání** a následně doporučeny **kroky k jejich odstranění, které budou postupně implementovány**. Dojde také k větší propagaci možných příležitostí pro využívání různých finančních nástrojů v oblasti neformálního vzdělávání.

Důležitou roli v podpoře těchto témat hrají i kraje. Zejména poté, kdy od roku 2022 přestalo MŠMT v rámci výzvy Práce s dětmi a mládeží pro NNO na nadregionální úrovni podporovat projekty na krajské nebo místní úrovni. **Kraje by měly do své podpory zahrnout také oblast práce s dětmi a mládeží a neformálního vzdělávání v NNO, dobrovolnictví, podporu neorganizované mládeže** a další témata, která obsahuje Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2023-2027 v kartě H: vzdělávání v celoživotní perspektivě.

Gesce: MŠMT

Spolugesce: MO, DZS, MK, ÚV, kraje, střešní organizace a organizace uznané pro práci s dětmi a mládeží

Opatření 3.1.4. Pravidelně reflektovat aktuální potřeby a trendy v oblasti podpory práce s mládeží

Do budoucna je třeba na základě nově nastaveného pravidelného sběru dat o generaci mladých lidí definovat hlavní výzvy, kterým mladí lidé čelí. Tyto **definované výzvy budou adekvátně promítnuty do podporovaných aktivit v oblasti práce s mládeží**.

Pro pilotní reflexi aktuálních potřeb a výzev mladých lidí budou sloužit analytické podklady vytvořené u příležitosti tvorby této Koncepce a výzkum realizovaný Institutem SYRI v roce 2025. Kompetence či potřeby mladých lidí, které byly a budou definované jako klíčové, je třeba promítnout do systému finanční podpory MŠMT.

Gesce: MŠMT

SPECIFICKÝ CÍL 3.2. Vytvářet podmínky pro stabilitu a rozvoj ZÁJMOVÉHO vzdělávání

Střediska volného času (SVČ, domy dětí a mládeže a stanice zájmové činnosti) tvoří jedinečnou síť školských zařízení, která hrají klíčovou roli ve vzdělávacím systému tím, že propojují formální a neformální přístupy ve vzdělávání. Na jedné straně jsou formálně ukotvena, jak bylo zmíněno výše, na druhé straně při své činnosti využívají i neformální a zážitkové metody. Tento unikátní přístup umožňuje SVČ nejen rozvíjet klíčové kompetence účastníků, ale také poskytovat vzdělávací programy, které jsou atraktivní, přístupné všem bez rozdílu a přizpůsobené aktuálním potřebám společnosti.

Každé SVČ je specifické, a to z hlediska materiálního vybavení, zaměřením i svou nabídkou, která vychází z lokálních potřeb či demografické struktury regionu. Tyto organizace vytvářejí podmínky pro aktivní trávení volného času, ale také významně přispívají k prevenci sociálně-patologických jevů, podpoře inkluze, budování občanských hodnot, participace mládeže a podobně.

Zájmové vzdělávání poskytované SVČ není pouhou volnočasovou aktivitou, ale významným vzdělávacím nástrojem, který propojuje výchovné, vzdělávací a preventivní funkce. Nabídka středisek zahrnuje aktivity od pravidelných zájmových útvarů (kroužků a klubů) přes kurzy, jednorázové akce, až po programy na rozvoj talentů a specializované vzdělávací programy.

V roce 2023 došlo ke změně systému financování středisek volného času. Změna odhalila výrazné rozdíly v přístupu jednotlivých krajských úřadů k financování těchto organizací. Z kapitoly regionálního školství je možné financovat pouze jednotky výkonu v zájmových útvarech a na táborech, avšak je třeba, aby byla činnost SVČ podporována v celé škále svých potenciálních činností, které definuje vyhláška č. 74/2005 Sb., viz opatření „Využívat plný potenciální středisek volného času v zájmovém vzdělávání“.

Reforma financování se dotkla také soukromých a církevních středisek volného času, a to v roce 2024. Pro církevní střediska, která často cíleně pracují s dětmi a mládeží z ekonomicky nepodnětného prostředí a nabízejí aktivity většinou zdarma, mají v tomto systému financování omezené schopnosti poskytovat kvalitní a dostupné služby.

Dalším problémem, na který poukázaly analytické podklady Konceptce, je nedostatečné financování terénních aktivit SVČ, které by mohly oslovit mladé lidi přímo v jejich komunitách. Současně chybí systematická podpora inovativních projektů, které by mohly přilákat nové účastníky zejména ve věkové kategorii 15+, kteří preferují vzdělávací činnosti jednorázové či kratšího rázu než pravidelné zájmové útvary v průběhu celého školního roku. Po pandemii COVID-19 se u mládeže zvýšila tendence vyhýbat se velkým skupinám a veřejným prostorům, mládež přilnula k digitálním technologiím, a to přispívá ke sníženému zájmu o tradiční formu zájmového vzdělávání, tedy kroužky. Jednorázové aktivity, akce, workshopy, besedy a další podobné mohou účinněji oslovit mladé lidi, podpořit jejich interakci a usnadnit postupný návrat k běžnému životu. Navíc jednorázové akce umožňují SVČ flexibilně reagovat na aktuální potřeby a zájmy mládeže, čímž zvyšují atraktivitu svých programů a podporují inkluzi mladých lidí s omezenými příležitostmi.

Je třeba, aby stát zajistil podmínky pro bezproblémové fungování těchto subjektů a umožnil jim naplno využívat svůj potenciál. SVČ jsou jedním z klíčových nástrojů pro řešení mnoha výzev definovaných touto Konceptí. Díky rozsahu a pestrosti činnosti SVČ lze jejich prostřednictvím podporovat zdravý životní styl a aktivní (účelné) trávení volného času, fair play, občanskou angažovanost a participaci, práci s mladými lidmi a s lidmi s omezenými příležitostmi, ale i přechod mladých lidí mezi jednotlivými stupni vzdělávání či nastartovat profesní směřování, podporovat mezigenerační dialog, rozvoj solidarity a další. Využívání plného potenciálu SVČ představuje plošnou primární prevenci.

Opatření 3.2.1. Využívat plný potenciál středisek volného času v zájmovém vzdělávání

Je nezbytné, aby byla **SVČ podporována v celé škále svých činností vymezených vyhláškou č. 74/2005**, tedy aby bylo využíváno celého jejich potenciálu. Nelze jejich činnost redukovat pouze na pravidelné zájmové útvary, protože jsou jako jediná financována výkonově ze strany MŠMT.

Je nutné, aby především **zřizovatelé, nebo krajské úřady ve spolupráci se zřizovateli, kteří mají znalost místních specifik, jasně podporovali SVČ v celé škále aktivit**, a to nejen finančně. SVČ jsou různorodá, de facto každé je specifické, a právě proto je úkolem zřizovatele, aby zohlednil potřeby jejich regionu a podporoval mládež i prostřednictvím těchto subjektů. Podpora mnohdy nemusí být přímo závislá na finančních prostředcích, ale také oboustranné komunikaci mezi zřizovatelem a organizací, prostorovém a materiálním zabezpečení, síťování uvnitř kraje, města či obce. Podporou SVČ může být také pomoc s propagací a zviditelnění organizací, jejich zapojování do komunitního života. SVČ totiž při využití plného potenciálu mohou hrát významnou roli nejen ve volnočasových aktivitách dětí a mládeže, ale celé místní komunity.

MŠMT proto zajistí tvorbu metodických materiálů a doporučení zaměřených na podporu rozvoje činností SVČ v celé šíři jejich aktivit definovaných vyhláškou č. 74/2005 Sb. Tyto materiály budou zahrnovat například příklady dobré praxe, standardizaci vykazování údajů do výkazu Z-15 a návrhy na

efektivní využití stávajících zdrojů. Dále také bude MŠMT **podporovat sdílení informací a zkušeností mezi zřizovateli prostřednictvím setkávání**, online platforem nebo kulatých stolů. Současně **bude mapovat a propojovat střediska s podobnými specifiky** – regionálními, prostorovými, materiálními. MŠMT připraví podpůrné materiály pro zřizovatele, které objasní význam SVČ pro komunitu a společnost, jejich potenciál, možnosti spolupráce napříč různými subjekty

Gesce: MŠMT

Spolugesce: zřizovatelé SVČ (obce, kraje, církve), krajské úřady

Opatření 3.2.2. Zefektivnit metodickou podporu MŠMT prostřednictvím lepší komunikace s terénem

Ukazuje se, že nejen každé SVČ je specifické, ale různí se i jejich podpora v jednotlivých krajích. Pro efektivní nastavení metodické podpory ze strany MŠMT je třeba podpořit zjišťování daných specifík a potřeb SVČ v jednotlivých krajích.

Pravidelně budou realizována **setkávání zástupců MŠMT, SVČ a zástupců krajských úřadů**. Jednou za půl roku proběhne v jednom z krajů setkání ředitelů všech SVČ z daného kraje. Z každého takového zasedání vznikne výstup v podobě definovaných specifických podnětů, které pomohou zefektivnit další metodickou podporu ze strany MŠMT.

Gesce: MŠMT

Spolugesce: SP DDM, SVČ, krajské úřady

Opatření 3.2.3. Vyhodnotit dopad změny systému financování a implementovat doporučení

V roce 2025 bude **finalizována analýza dopadů změny financování na chod SVČ, včetně doporučení pro další kroky**. Případná doporučení vyplývající z této analýzy bude žádoucí v následujících letech implementovat a podpořit tak fungování SVČ a využití jejich širokého potenciálu nejen pro mladou generaci.

Zároveň analýza poslouží k vytvoření základního **přehledu o různých typech SVČ, který bude interaktivní formou zveřejněn**.

Gesce: MŠMT

Spolugesce: SP DDM, SVČ

Monitoring aktivit resortů na podporu mladých lidí k 31. 12. 2024

1. Rozvoj plného potenciálu				
Gestor	Strategický dokument/iniciativa	Zacílení dokumentu/iniciativy	Cílová skupina	Tematické oblasti
MK	Dotační program na podporu estetické aktivity dětí a mládeže	Podpora přibližně 90 projektů ročně s nadregionálním dosahem, zaměřených na celostátní přehlídky v různých uměleckých oborech.	Děti a mládež v kultuře	Podnikavost
MK	Dotační program (zahraniční kontakty)	Podpora neprofesionálních uměleckých aktivit mládeže, včetně účasti na zahraničních přehlídkách a festivalových projektech, zaměřených na reprezentaci a rozvoj.	Zainteresovaná mládež – umění	Mobilita, Kompetence
MK	Dotační program	Podpora zahraničních kontaktů v oblasti neprofesionálních uměleckých aktivit. V roce 2024 podpořeno 22 projektů zaměřených na mládež a děti. Výjezdy kvalitních souborů na prestižní přehlídky, soutěže nebo festivaly s cílem reprezentace a mezinárodní spolupráce.	Zainteresovaná mládež – umění	Mobilita, Kompetence
MK	Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021–2027 s výhledem do roku 2030	Rozvoj systému knihoven v rámci tří základních pilířů: Knihovny jako pilíře občanské společnosti a přirozená centra komunit, Knihovny jako vzdělávací a vzdělanost podporující instituce a Knihovny jako správci kulturního a znalostního bohatství. V rámci pilíře I. budou podporovány aktivity směřující k rozvoji potenciálu knihoven jako komunitních center včetně adekvátního prostorového, technologického a materiálního zázemí a personálního zajištění. V rámci pilíře II. budou podporovány aktivity k posílení vzdělávací funkce knihoven a kooperace knihoven se školami. V rámci pilíře III. budou podporovány aktivity, které umožňují zprostředkování kulturního a vědeckého bohatství v analogové i digitální podobě všem uživatelům.	Děti a mládež	Neformální vzdělávání
MMR	Neformální vzdělávání IROP 2021–2027	Vybudování, modernizace a vybavení odborných prostor pro přírodní vědy, polytechnické vzdělávání, cizí jazyky a digitální technologie v zařízeních pro zájmové vzdělávání a celoživotní učení.	Odborná centra pracující s mládeží	Neformální vzdělávání
MO	Koncepce přípravy občanů k obraně státu 2025-2030	Dobrovolná příprava občanů k obraně státu v době míru, povinná příprava za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu. Zahrnuje zejména zdravotnickou přípravu, přípravu k civilní obraně, zájmovou činnost s technickým a sportovním zaměřením, přípravu obyvatelstva k sebeobraně a vzájemné pomoci a další činnosti spojené s branností a se zabezpečením přípravy k obraně státu.	Školy, vzdělávací centra, občané, NNO	Neformální vzdělávání

MPO	Hospodářská strategie České republiky	Strategie se mimo jiné zaměřuje na moderní a kvalitní vzdělání podporující podnikavost. Cílem je, aby školy na všech úrovních připravovaly studenty na budoucnost v rámci podpory podnikavosti, kreativity a vytrvalosti/resilience, aby byla vychována generace, která uspěje v rychle se měnící ekonomice.	Mladí lidé	Podnikavost
MŠMT	Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ a implementační dokument Dlouhodobý záměr vzdělávání ČR	Strategie míří na neformální vzdělávání a celoživotní učení a obě tyto složky dále rozpracovává. V rámci neformálního vzdělávání a celoživotního učení je základním východiskem koncept celoživotního učení, tedy připravenost jednotlivce učit se během celého života. Úkolem vzdělávacích institucí je vést lidi v jakémkoliv věku k podnikavosti. Strategie dále cílí na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život.	Mladí lidé	Neformální vzdělávání, Kompetence, Podnikavost
MŠMT	Dotační výzvy v oblasti práce s dětmi a mládeží pro NNO	Podpora činnosti organizací uznaných MŠMT pro práci s dětmi a mládeží, podpora NNO s nadregionálním dopadem a podpora střešních organizací. Cílem je zajištění rozvoje kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život dětí a mládeže od 6 do 26 let pomocí aktivit zpravidla ve volném čase, dále zkvalitňování/rozvoj nabídky neformálního vzdělávání a výchovy dětí a mládeže a zkvalitňování podmínek pro NNO pracující s dětmi a mládeží a jejich rozvoj.	Děti a mladí lidé od 6 do 26 let	Neformální vzdělávání, Kompetence, Podnikavost
MŠMT	Podpora zájmového a neformálního vzdělávání z ESF+ (Operační program Jan Amos Komenský)	Šablony pro MŠ a ZŠ II: aktivity zaměřené na osobnostně sociální a profesní rozvoj pracovníků ve vzdělávání, podporu inovativního vzdělávání účastníků zájmového vzdělávání, doučování účastníků zájmového vzdělávání ve školních družinách a školních klubech a odborně zaměřená tematická a komunitní setkávání ve střediscích volného času. Šablony pro neformální vzdělávání: rozvoj vzdělávacích aktivit v neformálním vzdělávání, díky čemuž může docházet k další podpoře rovného přístupu ke kvalitnímu a inkluzivnímu neformálnímu vzdělávání pro všechny děti a mládež a k propojování formálního a neformálního vzdělávání PRO-ROMA (Podpora pro/romských místních aktérů): podpora vzdělávacích aktivit v neformálním vzdělávání zaměřených na romské děti a mládež na území ČR Podpora občanského vzdělávání a výchovy k demokracii: celoživotního učení v oblasti občanského vzdělávání a vzdělávání pro udržitelný rozvoj, rozvoj kompetencí spojených s fungováním jedince ve společnosti a státu, schopností účinně komunikovat s ostatními ve společném či veřejném zájmu, a to včetně ochrany lidských práv, mediální gramotnosti a boje s hybridními hrozbami a dezinformacemi, udržitelného rozvoje společnosti, genderové rovnosti a prevence sociálně patologických jevů	Děti a mladí lidé od 6 do 26 let	Neformální vzdělávání, Kompetence

MŠMT, DZS	Erasmus+ a Evropský sbor solidarity	Erasmus+ pro období 2021-2027, jehož cílem je podpořit vzdělávací, profesionální i osobní rozvoj lidí v oblasti vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu v Evropě i mimo ni. Hlavními horizontálními prioritami programu jsou podpora zapojení všech typů účastníků do programu, inovace, digitalizace a udržitelnost. Cílem programu Evropský sbor solidarity je nabídnout mladým lidem příležitost poskytovat pomoc potřebným, podílet se na řešení společenských problémů a zasadit se o vytvoření inkluzivnější společnosti. Díky tomu získají cenné zkušenosti inspirující k dalšímu rozvoji a osobnímu růstu.	Mladí lidé	Mobilita, Dobrovolnictví, Kompetence
MV	Koncepce rozvoje dobrovolnictví v České republice do roku 2030	Koncepce je průřezovým strategickým dokumentem orientovaným na komplexní rozvoj dobrovolnictví na území ČR včetně směřování k mládeži, a to ve třech úrovních, a to národní, regionální a lokální.	Mladí lidé	Dobrovolnictví
MŽP	Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016-2025	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO) i poradenství (EP) s vizemi, cíli a opatřeními, na nichž se vedle orgánů státní správy podílejí mj. kraje, obce a města, školy, včetně škol vysokých, střediska ekologické výchovy a ekologické poradny i neziskové organizace, vzdělávací a výzkumné instituce, muzea, zoo, botanické zahrady, knihovny.	Mladí lidé	Kompetence, Neformální vzdělávání
MŽP	Program na podporu projektů NNO	Podpora dobrovolnictví mládeže v oblasti ochrany přírody a krajiny, environmentální výchovy a zapojení mládeže do tvorby environmentálních politik. Aktivity zahrnují péči o krajinu, environmentální vzdělávání, účast mládeže na správě věcí veřejných a mediální činnost.	Zainteresaná mládež – environmentální	Dobrovolnictví
ÚV	Strategie spolupráce veřejné správy s nestátními neziskovými organizacemi na léta 2021 až 2030	Systémové změny v propojování formálního a neformálního vzdělávání a aktivního zapojení neziskového sektoru do vzdělávacích procesů.	Neziskové organizace	Neformální vzdělávání
Další klíčoví aktéři: ČRD, DZS, NPI ČR, SVČ, Asociace podnikavé Česko, Asociace neformálního vzdělávání, TANDEM, NNO (NNO uznané MŠMT pro práci s dětmi a mládeží), střediska ekologické výchovy a Síť středisek ekologické výchovy Pavučina, science centra, paměťové instituce (knihovny, muzea), domovy mládeže				

2. Přejchod do dospělosti

Gestor	Strategický dokument/iniciativa	Zacílení dokumentu/iniciativy	Cílová skupina	Tematické oblasti
--------	---------------------------------	-------------------------------	----------------	-------------------

MF	Národní strategie finančního vzdělávání 2.0	Zvyšování finanční gramotnosti prostřednictvím aktivit veřejných institucí, neziskového sektoru a komerčních subjektů.	Žáci základních a středních škol	Vstup na trh práce, Zaměstnatelnost
MF	Finanční správa – projekt Daně a cla do škol	Odborné stáže a přednášky na školách zaměřené na problematiku daní a cel.	Zainteresovaná mládež	Vstup na trh práce, Zaměstnatelnost
MMR	Koncepce bydlení v ČR 2021+	Cílí na vytváření podmínek pro naplnění práva na bydlení, zejména pro osoby znevýhodněné v přístupu k bydlení. Zaměřuje se na zvýšení dostupnosti a kvality nájemních bytů jako vhodné formy bydlení pro mladé lidi.	Mladí lidé, osoby s omezenými příležitostmi v bydlení	Bydlení
MMR	Dostupné nájemní bydlení	Dotačně-úvěrový program zaměřený na zvýšení dostupnosti nájemního bydlení.	Mladí dospělí	Bydlení
MO	stipendia	Nabídky stipendií pro studenty středních škol. Dále možnosti účasti na Dobrovolném vojenském cvičení pro studenty starší 18 let.	Žáci středních škol	Vstup na trh práce, Zaměstnatelnost
MMR (+ MPSV)	Návrh zákona o podpoře bydlení	Vytváří systém kontaktních míst pro bydlení napříč ČR, která poskytují poradenství a distribuují tzv. podpůrná opatření, jimiž je garantované bydlení, podporované obecní bydlení a asistence v bydlení. Preventivními nástroji cílí na osoby s problémy v bydlení (ohrožení bytovou nouzí, s nadměrnými náklady na bydlení nebo v energetické chudobě – v ČR cca 1,6 mil. osob), podpůrnými opatřeními pak na osoby v bytové nouzi (v ČR 154 tis. osob). Mezi prioritní cílové skupiny patří mj. ohrožené děti a zranitelní mladí dospělí.	Děti, mládež, zranitelní mladí dospělí	Bydlení
MO	Odborná stáž, zapojení se do obrany státu	Nabídka odborných stáží studentům vysokých škol v rezortu MO, kampaně na nábor vojáků i civilních zaměstnanců v rámci resortu MO. Možnost zařazení do Aktivní zálohy, možnost účastnit se Dobrovolného vojenského cvičení nebo požádat o předurčení pro doplnění ozbrojených sil.	Studenti vysokých škol	Vstup na trh práce, Zaměstnatelnost
MPSV	Záruka pro mladé	Projekt spolufinancovaný z ESF, zaměřený na mladé lidi ohrožené nezaměstnaností, s cílem zvýšit jejich zaměstnanost, vzdělání, odbornou praxi a zaměstnatelnost. Spolupráce škol, zaměstnavatelů a ÚP ČR.	Mladí lidé (15–29 let), nezaměstnaní	Mladí lidé s omezenými příležitostmi
MPSV	Strategie rodinné politiky 2024–2030	Zaměřuje se na všechny typy rodin dle jejich potřeb v životním cyklu, včetně mladých rodin a seniorských rodin.	Rodiny, mladé rodiny, senioři	Mladé rodiny
MPSV	Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015–2025	Zaměřuje se na mladé lidi a mladistvé opouštějící ústavní výchovu jako ohroženou skupinu bezdomovectvím. Identifikuje problém bezdomovectví LGBTQI+ mládeže a potřebu řešení této situace.	Mladí lidé, mladiství opouštějící péči, LGBTQI+ mládež	Bydlení

MPSV	Strategický rámec politiky zaměstnanosti do roku 2030	Aktivní politika zaměstnanosti, prevence nezaměstnanosti prostřednictvím kariérového poradenství, podpora profesní mobility prostřednictvím efektivního kariérového poradenství během celé profesní dráhy jednotlivce.	Občané včetně mladých lidí	Vstup na trh práce, Zaměstnatelnost
MPSV	Podpora mladých dospělých opouštějící náhradní péči	Zaopatřovací příspěvky, individuální plánování, podpora hledání zaměstnání a bydlení. Podpora kurátorů v návaznosti na OSPOD.	Mladí dospělí opouštějící péči	Vstup na trh práce, Zaměstnatelnost
MŠMT	Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+	Posílení kariérového poradenství, spolupráce se zaměstnavateli a partnery, systematický kariérový rozvoj žáků, podpora pedagogů v motivaci žáků k dokončení studia a přechodu na trh práce.	Žáci a studenti	Kariérové poradenství
MZ	Triple P	Podpora mladých a začínajících rodičů prostřednictvím workshopů a mentoringu za účelem zlepšení výchovy a posílení rodičovských dovedností.	Mladí rodiče, začínající rodiče	Mladé rodiny
Další klíčoví aktéři: NPI ČR, Agentura pro sociální začleňování (MMR), SVČ, PS Venkovská mládež NS MAS; UNICEF; ČAS; Centrum Anabell; META; další neziskové organizace pracující s mladými lidmi, obce a kraje				

3. Sociální začlenění a wellbeing				
Gestor	Strategický dokument/iniciativa	Zacílení dokumentu/iniciativy	Cílová skupina	Tematické oblasti
MK	Dotační program ORNK	Podpora integrace romské mládeže prostřednictvím kulturních projektů (hudební a taneční soubory, další aktivity). Kultura slouží jako integrační nástroj pro propojení romské menšiny s majoritní společností.	Romská mládež	Boj proti diskriminaci a předsudkům
MO	Koncepce přípravy občanů k obraně státu 2025-2030	Aktivity pro občany k získání a prohloubení znalostí a dovedností v oblasti obrany, např. projektové dny, branně-sportovní soutěže, kurzy pro pedagogy a podpora neziskových organizací a spolků.	Občan, školy, vzdělávací centra, NNO	Odolnost a pocit bezpečí
MPSV	Strategie rodinné politiky 2024–2030	Zdůrazňuje roli neziskových organizací pracujících s dětmi a mládeží a podporuje dostupnost odborných a volnočasových aktivit pro děti se speciálními potřebami.	Děti a mládež	Volný čas

MPSV	Národní strategie rozvoje sociálních služeb 2016–2025	Poskytování sociální péče a pomoci dětem a mládeži, zejména v nízkoprahových zařízeních a prostřednictvím sociálních kurátorů.	Děti a mládež	Mladí lidé s omezenými příležitostmi
MPSV	Strategie sociálního začleňování 2021–2030	Zajištění dostupných, provázaných a kvalitních služeb pro rodiny, děti a mládež; rozvoj nízkoprahových bezplatných služeb a podpora primární prevence. Individuální přístup veřejných služeb zaměstnanosti k osobám s více znevýhodněními, rozvoj sociálního podnikání, podpora mladých osob při přechodu ze školy na trh práce prostřednictvím kariérového poradenství. Komplexní podpora veřejných služeb zaměstnanosti pro znevýhodněné osoby, rozvoj sociálního podnikání, motivace mladých při přechodu ze školy na trh práce. Sladění práce a vzdělávání u osob s nedokončeným vzděláním.	Děti z nízkopříjmových rodin, rodiny s dětmi, mladí lidé	Mladí lidé s omezenými příležitostmi
MPSV	Národní strategie ochrany práv dětí 2021–2029	Systém podpory mladých dospělých při vstupu do samostatného života, se zaměřením na opouštějící náhradní péči nebo nefunkční rodinné prostředí.	Mladí dospělí, opouštějící náhradní péči	Mladí lidé s omezenými příležitostmi
MSp	Koncepce rozvoje probace a mediace do roku 2025	Zaměření na práci s mládeží a dětmi mladšími 15 let jako opatření k odklonění od kriminální kariéry.	Děti a mládež	Mladí lidé s omezenými příležitostmi
MSp	Dotační tituly	Rozvoj probačních a resocializačních programů pro mladistvé delikventy.	Mladiství delikventi	Mladí lidé s omezenými příležitostmi
MŠMT	Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+	Omezení vzdělávací segregace a podpora žáků s rizikem etnické a jiné segregace vyplývající ze znevýhodnění. Podpora duševního zdraví žáků skrze rozvoj osobních a sociálních kompetencí a reflektování témat psychohygieny, psychosomatiky a duševního rozvoje. Podpora organizací pracujících s dětmi a mládeží ve volném čase, které vytvářejí specifické vzdělávací a výchovné prostředí odlišné od formálního vzdělávání. Podpora celkového zdraví, odolnosti a preventivních aktivit u dětí, žáků a studentů ve spolupráci s partnery, jako je Státní zdravotní ústav.	Žáci a studenti	Duševní zdraví, Specializovaná péče a duševní gramotnost, Volný čas, Zdravý životní styl, Mladí lidé s omezenými příležitostmi
MŠMT	Koncepce podpory sportu 2016–2025	Podpora komunitního života a integrace všech sociálních skupin prostřednictvím sportu na lokální i národní úrovni. Priorita zaměřená na zastavení poklesu tělesné zdatnosti, růstu nadváhy a obezity u dětí a mládeže	Děti a mládež	Duševní zdraví, Zdravý životní styl

MŠMT	Plán podpory pohybu dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních a státní politiky školního a vysokoškolského sportu pro období 2024–2028	Aktivní transport do školy i ze školy, pohybové přestávky ve vyučování, změny ve výuce tělocviku, otevřená hřiště, více školních sportovních soutěží, intenzivnější podpora sportovních talentů, podpora duální kariéry sportovců na vysokých školách.	Děti, žáci a studenti	Zdravý životní styl
MŠMT	Zmocněnec pro wellbeing, duševní zdraví a ústavní výchovu	Koordinace agend wellbeingu a duševního zdraví mezi ministerstvy, řízenými organizacemi a stakeholdery, včetně zvyšování kvality ústavní a ochranné výchovy.	Děti a mládež v ústavní péči	Duševní zdraví, Specializovaná péče a duševní gramotnost
MŠMT	Národní strategie primární prevence rizikového chování 2019–2027	Nastavení systémové, jednotné a kooperující spolupráce všech subjektů participujících na primární prevenci rizikového chování na horizontální i vertikální úrovni.	Děti a mládež	Zdravý životní styl
MŠMT	RVP a rozvoj osobních a sociálních kompetencí	Strategie zajišťuje důraz na rozvoj osobních a sociálních kompetencí žáků průřezově v kurikulu, klade důraz na prevenci rizikových forem chování a posiluje metody komunikace s cílem zamezit stereotypům a předsudkům.	Žáci	Boj proti diskriminaci a předsudkům
MV	Strategie prevence kriminality 2022–2027	Ochrana dětí před násilím, identifikace ohrožených dětí, intervence, rozvoj systému pátrání po pohřešovaných dětech.	Děti ohrožené kriminalitou	Mladí lidé s omezenými příležitostmi
MV	Koncepce vězeňství do roku 2025	Zlepšení odborného zacházení s mladistvými ve věznicích, rozšíření programů a zlepšení podmínek výkonu trestního opatření odnětí svobody.	Mladiství ve výkonu trestu	Mladí lidé s omezenými příležitostmi
MV	Koncepce boje proti projevům extremismu a předsudečné nenávisti 2021–2026	Zavádění jednotné protiextremistické platformy, podpora probačních a resocializačních programů pro mladistvé i dospělé pachatele, snížení rizika páchání trestné činnosti.	Mladiství a dospělí pachatelé	Boj proti diskriminaci a předsudkům
MZ	Národní akční plán duševního zdraví 2020–2030	Rozvoj kompetencí pracovníků ve školství, metodické vedení a budování informačního systému péče o duševní zdraví a duševní poruchy dětí a mladistvých.	Děti a mládež	Duševní zdraví, Specializovaná péče a duševní gramotnost
MZ	Národní akční plán prevence sebevražd	Doplnění metodik primární prevence rizikového chování o postupy při sebepoškozování a krizových situacích, včetně spolupráce s odborníky na sebevražednost a krizové intervence.	Děti a mládež	Duševní zdraví, Specializovaná péče a duševní gramotnost
MZ	Dotační programy vycházející ze strategických dokumentů	Podpora zdravotní péče a prevence v oblasti HIV/AIDS, rovné příležitosti pro zdravotně postižené a programy podpory zdraví zasažené mládeže skrze specifické programy.	Zasažená mládež	Duševní zdraví, Specializovaná péče a duševní

				gramotnost, Zdravý životní styl
MZ	Strategický rámec rozvoje péče o zdraví v ČR do roku 2030	Prevence užívání návykových látek, včetně tabáku a alkoholu, u dětí a mladistvých, s důrazem na spotřebitelské vzdělávání zaměřené na mladé lidi do 18 let.	Děti a mladiství	Zdravý životní styl
MŽP	Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství 2016-2025	Klíčová národní strategie pro oblast environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) i poradenství (EP) s přesahem do podpory různých forem neformálního/mimoškolního a celoživotního vzdělávání a výchovy v přírodě od předškolních dětí přes teenagery.	Děti a mládež	Životní prostředí
MŽP	Státní politika životního prostředí 2030 s výhledem do 2050	Státní politika životního prostředí cílí na podporu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a dobrovolnictví v ochraně přírody a krajiny. Součástí jsou kromě standardního vzdělávání a výchovy dětí a mladistvých také osvětové kampaně pro širokou veřejnost či podpora občanského aktivismu a participace na ochraně životního prostředí.	Děti a mládež	Životní prostředí
Další klíčoví aktéři:				
Národní ústav duševního zdraví (NUDZ), Státní zdravotní ústav (SZÚ), Centrum podpory veřejného zdraví (CPVZ), DZS, NPI ČR, SVČ, ČRD, Nevypusť duši, SOFA a další neziskové organizace pracující s mladými lidmi, obce a kraje				

4. Důvěra mladých lidí ve vládu a veřejné instituce				
Gestor	Strategický dokument/iniciativa	Zacílení dokumentu/iniciativy	Cílová skupina	Tematické oblasti
MO	Koncepce přípravy občanů k obraně státu 2019-2024	Rozvoj občanského a právního vědomí žáků, posilování jejich smyslu pro osobní i občanskou odpovědnost a motivace k aktivní a kvalitní účasti na životě demokratické společnosti v souvislosti s plněním úkolů obrany státu.	Žáci, mladí lidé	Motivace mladých lidí k participaci

MPSV	Projekt sjednocení přístupu k ohroženým dětem	Implementace metod participace dětí v klíčových oblastech jejich života, včetně diskusí s dětmi ve fokusních skupinách a osvěty pro odbornou i širokou veřejnost.	Děti do 18 let	Rovné příležitosti k participaci, Motivace mladých lidí k participaci
MPSV	Strategie rodinné politiky 2024–2030	Podpora občanských kompetencí mládeže, mezigenerační spolupráce a participace seniorů a mládeže ve společnosti (podpora komunitního setkávání a participace rodin), zvažování bonifikace této účasti například při přijímacím řízení.	Mladí lidé	Motivace mladých lidí k participaci, Mezigenerační rozměr
MŠMT, ČRDM	Program Dialog EU s mládeží	Reprezentace a zastupování zájmů mladých lidí na úrovni EU. Strukturovaný dialog je dialog s mladými lidmi a mládežnickými organizacemi, který zahrnuje tvůrce politik a osoby s rozhodovací pravomocí, jakož i odborníky, výzkumné pracovníky a případně jiné příslušné aktéry občanské společnosti. Program přispívá k tvorbě cílů a implementace strategie EU pro mládež.	Mladí lidé	Motivace mladých lidí k participaci, Mezigenerační rozměr
MŠMT, MZV, MŽP, ČRDM	Program mladých delegátů ČR do OSN	Reprezentace a zastupování zájmů mladých lidí na půdě OSN, propagace a naplňování lidských práv a následné šíření povědomí o fungování OSN a možnostech participace, aktivního občanství a Cílech udržitelného rozvoje mezi českou mládeží.	Mladí lidé	Motivace mladých lidí k participaci, Mezigenerační rozměr
ÚV	Přímé zapojení mládeže ve Výboru vlády pro práva dítěte	Tři mladí zástupci z organizací sdružujících mladé lidi s plným hlasovacím právem zastupují mládež ve Výboru a mají průběžnou podporu pro svou účast.	Mladí lidé vyslaní zapojenými organizacemi	Zastoupení mladých kandidátů a decision makerů ve veřejných politikách
Další klíčoví aktéři: ČRDM, DZS, NPI ČR, SVČ, školy, knihovny, ČAS; Díky, že můžem; Člověk v tísni a další NNO, parlamenty dětí a mládeže a Republikové fórum parlamentů dětí a mládeže, ČSÚ, kraje, obce				

5. Kapacity pro koordinovanou podporu mladých lidí

Gestor	Strategický dokument/iniciativa	Zacílení dokumentu/iniciativy	Cílová skupina	Tematické oblasti
MPSV	Strategie rodinné politiky 2024-2030	Podpora zapojení mladých lidí do komunitního života.	Mladí lidé	Participační kultura

MPSV	Projekt sjednocení přístupu k ohroženým dětem	Podpora participace dětí v rozhodovacích procesech a osvěta o principech participace prostřednictvím článků a metodických materiálů.	Ohrožené děti a odborná veřejnost	Smysluplné zapojování mladých lidí
MŠMT	Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+	Podpora aktivního občanství a principů udržitelného rozvoje.	Celoživotní vzdělávání občanů, včetně mladých lidí	Participační kultura
MŠMT	Panel mládeže MŠMT	Panel mládeže MŠMT je nezávislý poradní orgán fungující při Sekci vzdělávání a mládeže MŠMT. Cílem je umožnit mladým lidem ze širokého spektra české společnosti přispívat k tvorbě, monitorování a vyhodnocování politiky mládeže.	Mladí lidé	Smysluplné zapojování mladých lidí
MV	Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu 2024	Aktivní podpora zapojení cizinců do veřejného života tak, aby se mohli cítit jeho součástí a pociťovali spoluodpovědnost za dění v komunitě.	Mladí lidé s migračním pozadím	Participační kultura
MŽP	Program na podporu projektů NNO	Podpora dobrovolnictví mládeže v ochraně přírody.	Zainteresovaní mladí lidé (environmentální oblast)	Smysluplné zapojování mladých lidí
<p>Další klíčoví aktéři: ÚV, ČRD (Strukturovaný dialog s mládeží), DZS, NPI ČR, SVC, ČAS, ČSÚ, neziskové organizace pracující s mladými lidmi, obce, kraje, mladí občané</p>				

Seznam příloh

Příloha 1. Definované výzvy v oblasti podpory mladých lidí

Příloha 2. Analytické podklady

- 2.1. Deskriptivní analýza
- 2.2. Závěry z kulatých stolů k přípravě nové Koncepce pro oblast mládeže 2025+
- 2.3. Podněty Panelu mládeže MŠMT
- 2.4. Podněty mladých delegátů do EU
- 2.5. PEST analýza podpory mladých lidí v ČR

Příloha 3. Finanční plán a dlouhodobý výhled implementace

Seznam zkratk

AMG	Asociace muzeí a galerií České republiky
ANEV	Asociace neformálního vzdělávání
CEI	Středoevropská iniciativa
ČAS	Česká asociace streetwork
ČR	Česká republika
ČRDM	Česká rada dětí a mládeže
ČSU	Česká středoškolská unie
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠI	Česká školní inspekce
DIA	Digitální a informační agentura
DZS	Dům zahraniční spolupráce
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
IROP	Integrovaný regionální operační program
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MO	Ministerstvo obrany
MSp	Ministerstvo spravedlnosti

MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NSA	Národní sportovní agentura
NNO	Nestátní neziskové organizace
NPI ČR	Národní pedagogický institut České republiky
NS MAS	Národní síť Místních akčních skupin
POKOS	Příprava občanů k obraně státu
PS	Pracovní skupina
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
ORNK	Odbor regionální a národnostní kultury Ministerstva kultury
OSN	Organizace spojených národů
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
RE	Rada Evropy
RVP	Rámcový vzdělávací program
SMO ČR	Svaz měst a obcí České republiky
SMS ČR	Sdružení místních samospráv České republiky
SP DDM	Sdružení pracovníků domů dětí a mládeže
SŠ	Střední škola
SVČ	Střediska volného času
UNICEF	Dětský fond Organizace spojených národů
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
ÚV	Úřad vlády České republiky
VŠ	Vysoká škola
ZŠ	Základní škola

Odkazy na literaturu a další zdroje

¹ Recommendation of the Council on Creating Better Opportunities for Young People. [online]. OECD, 2022. Dostupné z: [Document PDF](#) [cit. 2024].

² Panel mládeže [online]. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, 2023. Dostupné z: Web MŠMT [cit. 2024].

-
- ³ Defining Youth in Contemporary National Legal and Policy Framework Across Europe. [online]. Partnership between the European Commission and the Council of Europe in the field of youth, 2016. Dostupné z: [Youth Partnership Report](#) [cit. 2024].
- ⁴ Využitá definice z Programu Erasmus+ *Příručka programu Erasmus +*. Online. Erasmu-plus. 2024. Dostupné z: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sites/default/files/2023-11/2024-Erasmus%2BProgramme-Guide_CS.pdf. [cit. 2025-02-04].
- ⁵ Usnesení Rady a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, o rámci, kterým se ustavuje Evropská agenda práce s mládeží. 2020/C 415/01. [online]. Rada EU a zástupci vlád členských států zasedající v Radě, 2020. Dostupné z: [Úřední věstník EU](#) [cit. 2024].
- ⁶ Mezinárodní spolupráce. [online]. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, 2024. Dostupné z: [Web MŠMT](#) [cit. 2024].
- ⁷ Strategický rámec České republika 2030 [online]. Ministerstvo životního prostředí ČR, 2024. Dostupné z: [Strategický rámec Česká republika 2030 - ČR 2030 | Strategie](#) [cit. 2024].
- ⁸ Youth and COVID-19: Response, Recovery and Resilience. [online]. European Student Union, 2020. Dostupné z: [Publication](#) [cit. 2024].
- ⁹ Věkové složení obyvatelstva 2022 [online]. Český statistický úřad, 2023. Dostupné z: [Statistiky ČSÚ](#) [cit. 2024].
- ¹⁰ Kolik nás bude a v jakém věku? [online]. Statistika&My, Český statistický úřad, 2024. Dostupné z: [Časopis ČSÚ](#) [cit. 2024].
- ¹¹ Recommendation of the Council on Creating Better Opportunities for Young People. [online]. OECD, 2022. Dostupné z: [Document PDF](#) [cit. 2024].
- ¹² EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework [online]. Publication Office of the European Union, 2016. Dostupné z: [EnterComp.pdf](#) [cit. 2024].
- ¹³ Co víme o rozdílech ve výdělciích žen a mužů: Hlavní závěry studie Rozdíly v odměňování žen a mužů v ČR. [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2022. Dostupné z: https://rovnaodmena.cz/wp-content/uploads/2023/04/Shrnuti_o_GPG_168x240_2022_obnoveny_jednostrany_2.pdf. [cit. 2025-01-23].
- ¹⁴ KOUČKÝ, J., BARTUŠEK, A., ZELENKA, M. Účast na vzdělávání, financování škol a uplatnění absolventů. Praha: Univerzita Karlova, 2008.
- ¹⁵ V důsledku pandemie covid-19 se s duševním onemocněním potýká téměř každý třetí dospělý. Podporu nabídne nový web [online]. Národní ústav duševního zdraví, 2021. Dostupné z: [tz-opatruj-se.pdf](#) [cit. 2024].
- ¹⁶ Governance for Youth, Trust and Intergenerational Justice: Fit for All Generations? [online]. OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing, 2020. Dostupné z: [OECD Publications](#) [cit. 2024].
- ¹⁷ Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 8. 10. – 9. 10. 2021 [online]. Český statistický úřad, 2021. Dostupné z: [Registr kandidátů | volby.cz; https://csu.gov.cz/docs/107508/e0ff3ede-a0f6-e9ab-797a-4cf8c021fa66/vpscr121721_struktura_poslanca_podle_pohlavi_a_veku.xlsx?version=1.0](#) [cit. 2024].
- ¹⁸ Governance for Youth, Trust and Intergenerational Justice: Fit for All Generations? [online]. OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing, 2020. Dostupné z: [OECD Publications](#) [cit. 2024].
- ¹⁸ Závěry Rady a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, o podpoře začleňování problematiky mládeže do rozhodovacích procesů v Evropské unii [online]. Rada EU a zástupci vlád členských států zasedající v radě, 2023. Dostupné z: [Úřední věstník EU](#) [cit. 2024].
- ¹⁹ Usnesení Evropského parlamentu o odkazu Evropského roku mládeže 2022 [online]. Evropský parlament, 2022. Dostupné z: Usnesení [cit. 2024].
- ²⁰ EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework [online]. Publication Office of the European Union, 2016. Dostupné z: [EnterComp.pdf](#) [cit. 2024].
- ²¹ GreenComp Evropský rámec kompetencí v oblasti udržitelnosti [online]. Evropská unie, 2022. Dostupné z: <https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/bc83061d-74ec-11ec-9136-01aa75ed71a1/language-cs> [cit. 2024].

²² např. Junák – český skaut vznikl 1912, YMCA ČR vznikla 1921, Hnutí Brontosaurus vzniklo 1974 apod.